

MOMENTS

LA REVISTA DEL NOSTRE TEMPS

núm. 7

AGOST-SETEMBRE

1937

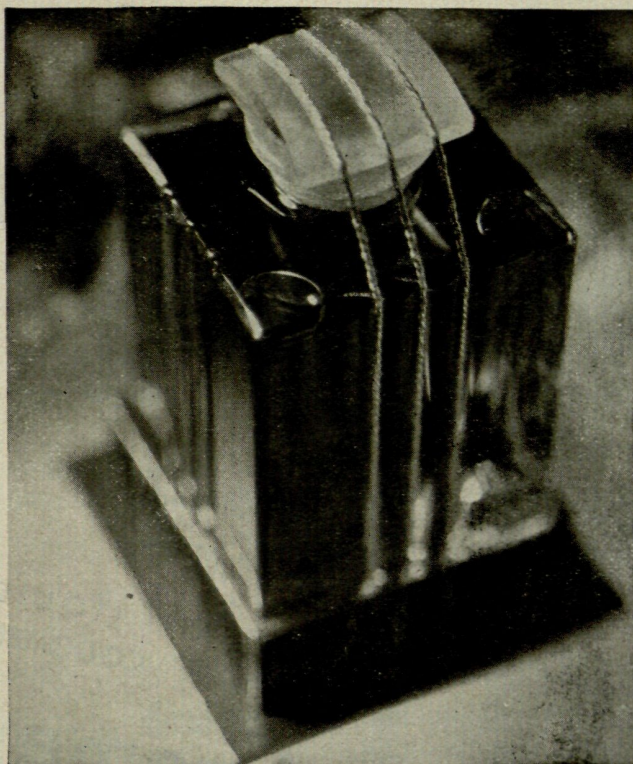
DDP II L. D.

Mascara
Pirelli

jungla

el perfum de moda

MYRURGIA

**Especialitats
Farmacèutiques**

Drogueria Medicinal

Joan Martin

Empresa Col·lectivitzada

Laboratoris:

Rosselló, 453

Telèfon 53742

Consell de Cent, 341 i 343

Telèfon 14101

Barcelona

Malalts de l'Estómac, Fetge Budells o Estrenyiment!

Si heu llegit amb atenció les cures meravelloses que amb l'ús del POLVOS CERCAVINS, han aconseguit aquests malalts, comprendreu bé el camí que heu de seguir per a la salvació de la vostra salut. El tresor de la vostra salut està en els

Polvos Estomacals Cercavins

Preneu-los i us guariran. Us ho garanteixen milers de malalts que com vosaltres patien i que avui, es troben perfectament bé, com també eminents metges. Demaneu a la vostra Farmàcia POLVOS CERCAVINS i evitareu les irritacions perjudicials. Els POLVOS CERCAVINS són els primers i únics legítims. Rebutgeu les imitacions

Precu: 5'60 pessetes capsa

En venda a totes les Farmàcies

Dipòsit general:

R A M O N S A L A

París, 174

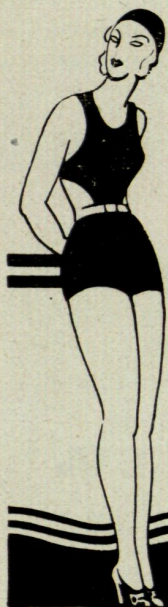
BARCELONA

PER APRIMAR-SE SABELIN

Composició d'herbes medicinals. No deixa senyals de l'OBESITAT i conserva les carns fortes i sense arrugues

MAI NO PERJUDICA

ES VOL CONVÈNCER?

Provi tan sols una tassa o de-
mani fullet a

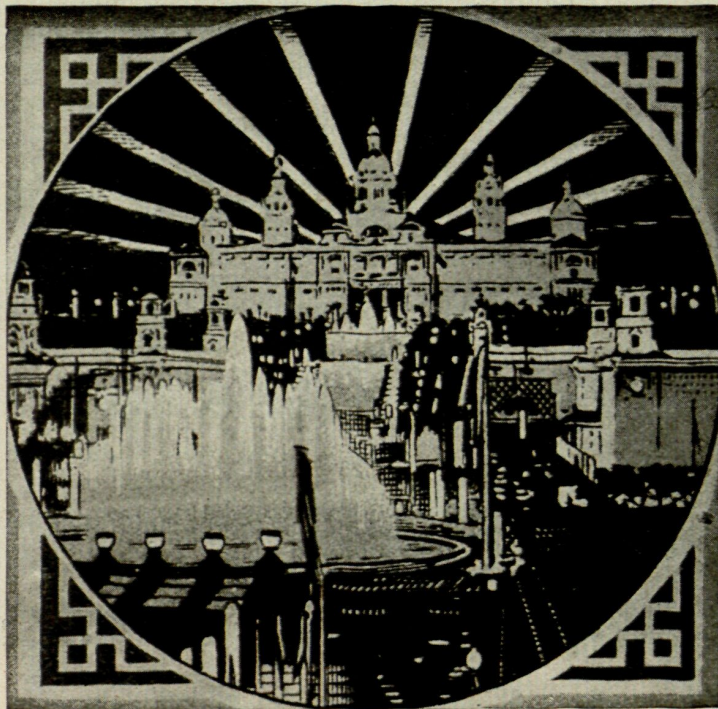
**LABORATORIS
SOKATARG**

carrer del Ter, 16 - Telèf. 50791

BARCELONA

VENDA A LES PRINCIPALS FARMACIES

JACINT VILADOMIU

ESTAMPATS

Corts, 612 - Telèf. 17355

BARCELONA

Vostè mateixa pot fer-ho

BRONZE

El seu ús facilita
el bronzeja-
ment natural de
la pell, quan es
prenen banys
de sol

Useu també
aquestes altres
Creacions Ge-
mey: Crema de
Nit i Crema Vo-
látil, la darrera
com a base
dels polvos
Gemey, exqui-
sítament fins.

Aquesta crema és una
gran especialitat purifi-
cadora del cutis, per a
fer vostè mateixa el que
faria un bon professor
de bellesa

**CREMA LÍQUIDA
DE COGOMBRES**

Gemey

PURIFICA EL CUTIS

CREACIÓ RICHARD HUDNUT
PRODUCCIÓ NACIONAL

RADIO SATURNO.

IMPORTADORS

Gran assortit
de tota classe
de material per
a la construcció
d'aparells de
Ràdio

Reparacions de
tota mena pel
nostre personal
especialitzat

— RAMBLA DE
JAUME COMTE, 2

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

U. G. T. Empresa Col·lectivitzada C. N. T.

MOMENTS

SINDICAT DE DIBUIXANTS PROFESSIONALS

AGRUPACIO D'EScriptors CATALANS

AGRUPACIO PROFESSIONAL DE PERIODISTES

SINDICAT D'AGENTS I TECNICS DE PUBLICITAT

SUMARI

	<u>Pàgina</u>
PORTADA, de W. D.....	1
BLANCA LYDIA, per P. R.....	6
ROSA LUXEMBURG, per V. M.	8
LES GRANS INDÚSTRIES.....	14
EXCURSIONISME PEDAGÒGIC, per F. Pujol i Algueró.	16
ELS BOMBERS INCENDIARIS, per A. Rovira i Virgili.	
Dibuix de Francesc Ribera.....	19
APUNTS DE LA PICARESCA, per Manuel Valldeperes.	
Il·lustracions d'Arteche.....	20
ELS SINDICATS I LA POLÍTICA, per R. Ferrer	22
AMICS DE LA «UNIÓ SOVIÈTICA», per Balcamó	23
AQUELL XICOT, per J. Gimeno-Navarro. Il·lustració	
de Garcia Falgàs.....	27
UN ALTRE FRONT DE VICTÒRIA, per Francesc Ribera.	28
VISIÓ DE LA DECADÈNCIA DE CATALUNYA, per Ma-	
nuel Cruells.....	30
GUERRA DE SUCCESSIÓ, per Ferran Soldevila.....	33
SETGE DE BARCELONA, per A. R. i V.	35
EL GENERAL ANTONI DE VILLARROEL, per Aureli	
Capmany.....	37
L'OFENSIVA REPUBLICANA A ARAGÓ, per Captain	
Morley.....	38
L'OBRE I EL SINDICAT, per J. T.	41
L'ESPERIT DE LLIBERTAT, per M. V. Il·lustracions	
de W. D.	42
EL COP DEL JAPÓ.....	44
UNA MAGNÍFICA OBRA DE DIVULGACIÓ.....	47
HERÈNCIA DE MORT, per Mary Light.....	48
EL CINEMA AMERICÀ I LA LLUITA DE CLASSES, per	
Pere Castello.....	51
SENTINELLES DE L'ORDRE REVOLUCIONARI, per A. M.	53

Número 7

UAB
Biblioteca de Comunicació
Agost - Setembre General

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ: DIPUTACIÓ, 276 - TELÈFON 2527

AMB

Blanca Lydia

CANCELLER-SECRETARIA DEL CONSOLAT DE

MÈXIC

**«A MEXIC NO HI HA ANAR-
QUISME, I LES MASSES
TREBALLADORES SE-
GUEIXEN LES ORIENTA-
CIONS DEL MOVIMENT
OBRER INTERNACIONAL»**

**«EL TROTSKISME ES UN
MOVIMENT REACCIONARI
QUE TROBA UN EXCEL-
LENT ACOLLIMENT A LA
PREMSA DE DRETES...»**

Blanca Lydia Trejo és Cancellier-Secretària del Consolat de Mèxic a Barcelona. I a més de servir el seu país des del Ministeri d'Afers Estrangers, aquesta noia mexicana amb la qual conversem avui per a MOMENTS, el serveix també des del camp sense fronteres de la literatura. Blanca Lydia escriptora de la nova promoció mexicana representà el seu país en el recent Congrés d'intel·lectuals Antifeixistes, celebrat fa unes quantes setmanes a Barcelona, València i Madrid.

Blanca Lydia és una conversadora admirable. La nostra entrevista és gairebé un deliciós monòleg. Parla del seu país amb una passió i una vehemència que endolceixen la seva paraula pausada...

Naturalment, la nostra conversa es centra a les activitats de l'admirable democràcia mexicana que s'ha erigit gallardament en defensora dels drets internacionals en mig de tantes claudicacions de les nacions poderoses.

— Mèxic no pot sostreure's — ens diu Blanca Lydia — a la dialèctica de la història. El seu cas és un cas especial. El procés del moviment obrer ha sofert doloroses experiències per haver estat durant molt temps desconnectat del moviment obrer internacional.

Ha estat recentment, coincidint amb la formació de la C. T. M. — Confederació de Treballadors Mexicans — que és el veritable Front Popular mexicà, que el proletariat va començar a seguir l'orientació de l'obrerisme internacional.

Davant el panorama ideològic — anarquisme, socialisme, comunisme — la C. T. M. va elaborar una política capaç de mostrar una ruta viable que resolgués d'una manera pràctica les conquestes dels treballadors. I ho ha aconseguit. Tant el Senat com la Cambra de Diputats, són fidels intèrprets d'aquesta política classista i plasmen en lleis les aspiracions de les masses.

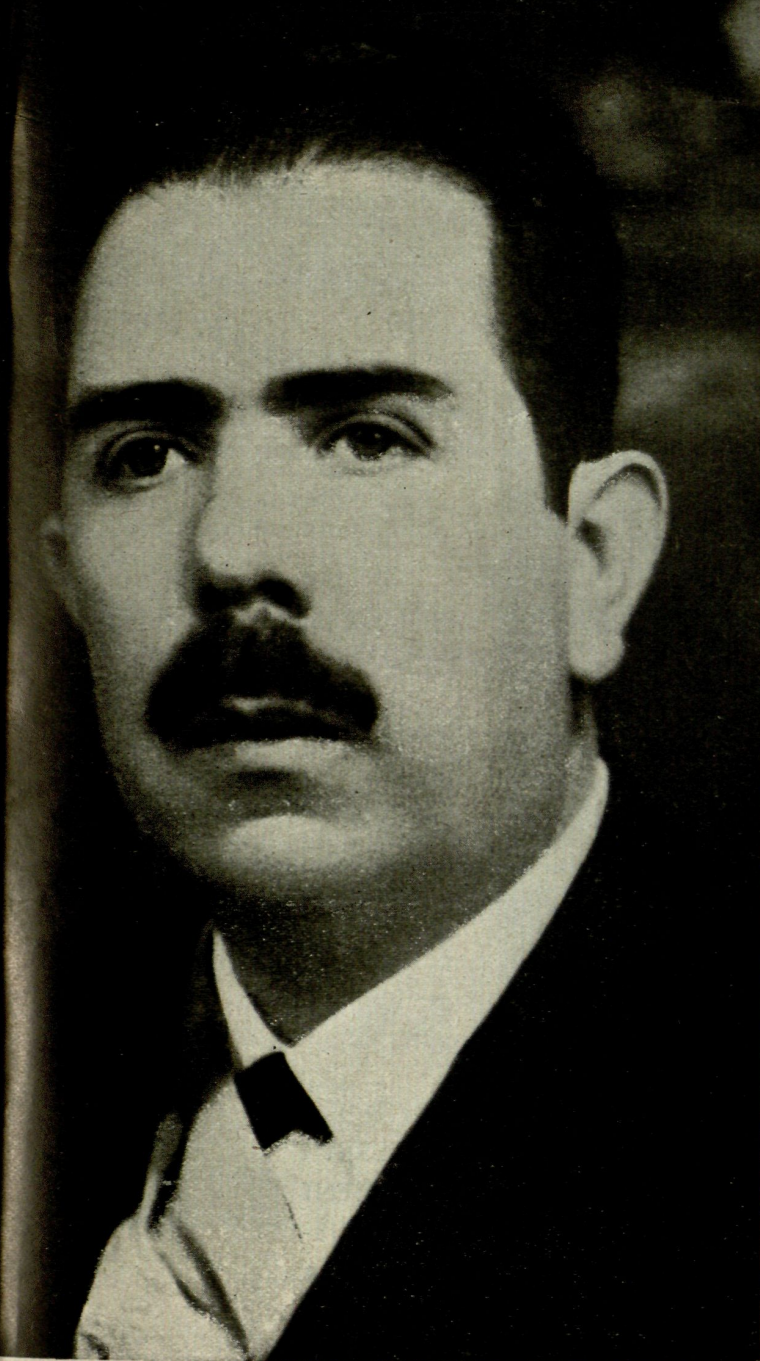
— No obstant, ací és molt difusa la idea que el moviment obrer mexicà té una modalitat fonamentalment anarquista...

— A Mèxic no hi ha anarquisme, si bé foren anarquistes els artífexs inicials de la nostra revolució, la qual, com totes les protestes irades dels pobles, contra els conculcadors de l'esforç humà, va tenir els seus encerts i els seus desastres.

La nostra revolució va destruir tot el que hi havia d'arcaic i morbós en el nostre país per a començar una tasca de reconstrucció sobre noves bases per a la qual foren aprofitades intel·ligentment totes les forces vitals susceptibles de millorar i perfeccionar el moviment. La seva expressió política estigué sintetitzada en Francisco Madero. La seva expressió ideològica en Ricardo Flores Magón, Guerrero i altres que amb llur paraula, llur exemple i llur vida, constituïen la garantia doctrinària d'aquell moment.

De l'escenari històric, han anat desapareixent aquells homes, però l'evolució segueix la seva marxa. Es constitueix l'organització més gran de l'època. La Confederació Regional Obrera Mexicana. La seva força creix gegantíment. Els seus dirigents, però,

CÁRDENAS, PRESIDENT DE MÈXIC

col·locats ja en els llocs més prominents de la política deturen la trajectòria del moviment obrer mexicà, i aquest, d'una manera paulatina, va degenerant i perdent el seu caràcter inicial. Els líders s'han divorciat per complet dels interessos de la classe treballadora. Han adoptat posicions de lucre, contradictòries a la lluita de classes i han defraudat la fe de les masses.

Això dona origen a la desbandada dels Sindicats que constitueixen la C. R. O. M. i és aleshores que es constitueix la poderosa C. T. M., amb elements depurats i noves orientacions políticossocials.

La llavor anarquista que fou portada a Mèxic per veritables apòstols de la seva idea no va arribar a prendre forma i es va perdre sense deixar rastre. El proletariat mexicà subjecte a disciplines severes i a doloroses experiències, segueix avui, com ja he dit abans, les orientacions del moviment obrer internacional.

— El poble espanyol no oblidarà mai l'actitud noble i coratjosa del vostre poble...

— El poble i el Govern mexicans han ajudat el poble i el Govern legal d'Espanya complint amb un deure i subjectant-se als canons que regeixen el Dret Internacional.

La paraula de Mèxic a Ginebra no ha estat escoltada per cap altre raó que no sigui la de la justícia. Ens lliguen amb Espanya llaços culturals, idiomàtics, racials i històrics. I ara un altre lligam espiritual impossible de trencar: la revolució. Solament un poble que com Mèxic s'ha designat en lluites cruents per al seu alliberament, pot comprendre la magnitud del problema espanyol. Mèxic posseeix, a desgrat de la seva joventut política, aquella maduresa que només s'aconsegueix amb l'experiència.

La traïció de la casta militar a la democràcia espanyola també va sofrir-la Mèxic. Madero, com Azaña, han estat les figures que en ambdós pobles han sabut mantenir incòlume el penó de les llibertats.

La nostra revolució, com la d'Espanya, assenyalava trets idèntics, Són dues fisonomies bessones davant les quals queda desplaçada tota la xerrameca de la diplomàcia per a donar pas a l'acció, a la postura viril de Mèxic a la Societat de les Nacions.

Davant l'elasticitat, per no emprar un altre adjectiu, de les democràcies europees, Mèxic ha estat una veu d'alerta. Ha assenyalat els perills que corren els països quan un grup facciós, comptant amb l'antecedent d'Espanya, es decideixi a trencar impunement els dics jurídics que assegurin les relacions socials d'un Govern i els seus governats. I conseqüent amb aquesta actitud, el país mexicà ha plantejat al més alt Tribunal del món la gravetat que comporta la regressió del Dret Internacional.

Heus ací perquè, al meu judici, Mèxic ha ajudat el poble i el Govern espanyol.

— I ara una darrera pregunta. Quina és l'actitud del Govern del General Cárdenas respecte al trotskisme i particularment de Trotski?

— El General Cárdenas s'ha captat la simpatia i l'ajut de la classe treballadora pel seu programa d'acció revolucionària. El contingut d'aquest programa ha significat la limitació de les forces de dreta. I essent Mèxic un país la política del qual és veritablement democràtica, no podia tancar les seves portes a Trotski ni a ningú que com ell fes prometença formal de no crebantar les lleis i limitacions a les quals està subjecte tot ciutadà estranger. Al començament del seu sojorn a Mèxic, va arribar-se a creure que Lleó Trotski podria ésser la poma de discòrdia que dividís el proletariat mexicà. La realitat, però, ha desmentit aquestes temences. El naixent partit trotskista es va diluir davant la presència de Trotski. La farsa del jurat efectuada al domicili del seu amic el pintor Diego de Rivera, les seves declaracions esbossades a la premsa de dretes, declaracions hàbilment comentades pel Partit comunista, obriren els ulls als treballadors que jutgen com el pitjor dels insults ésser considerats trotskistes.

El trotskisme és a Mèxic un moviment reaccionari que ha trobat un excel·lent acolliment a la premsa de dretes que no es decideix encara a prendre'l com a bandera. Els camps, però, estan tan perfectament delimitats, que no pot sorgir cap dubte ni cap confusió ideològica.

En el cas de Trotski, doncs, Mèxic, en un gest noble i democràtic, únicament ha donat acolliment a un derrotat.

P. R.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

osa

Luxemburg

RESIDENCIA DELS

NOSTRES VELL

EL PASSAT I
EL PRESENT
DE L'ASSIS-
TENCIA, A
BARCELONA

Sota l'ègida del vell règim capitalista que cobria la tirania del dèspota amb una fingida protecció al desvalgut — l'home que veia esgotar les seves energies sense veure assegurada la vellesa — foren creades algunes institucions de protecció a la vellesa que eren un escarni a la dignitat humana i al propi esperit de civilitat dels qui, per raons d'ordre moral i econòmic que havien d'ésser atacades per la base, es veien obligats a acollir-s'hi.

En realitat, els governs de la monarquia i la monarquia mateixa, fomentaven la misèria de l'home que havia deixat les seves energies al taller o a la fàbrica en la qual s'enriquia un altre home, abandonant-lo a la seva sort. Era la xarxa social que es forma en l'engranatge de la família el que servia de base a l'assistència dels qui després d'una vida activa de treball, es trobaven, per lògica incapacitat econòmica desemparats per la col·lectivitat i, més concretament, per l'Estat, el qual descurava fins a extrems propis de la més indignant incivilitat, els qui no havien deixat de complir, ni un moment, amb llurs deures de ciutadania.

Al marge, però, de l'engranatge familiar, hi havia els qui es trobaven completament sols i, encara, aquells que, per diverses raons, es veien privats de l'escalf dels seus. I fou ací que es plantejà el problema de l'assistència social, un problema que per als autòcrates del capitalisme no tenia altra solució que la caritat. I amb la caritat fou resolt, fins que la República féu possible d'atacar el mal en les seves arrels i cercar solucions humanes de justa reparació.

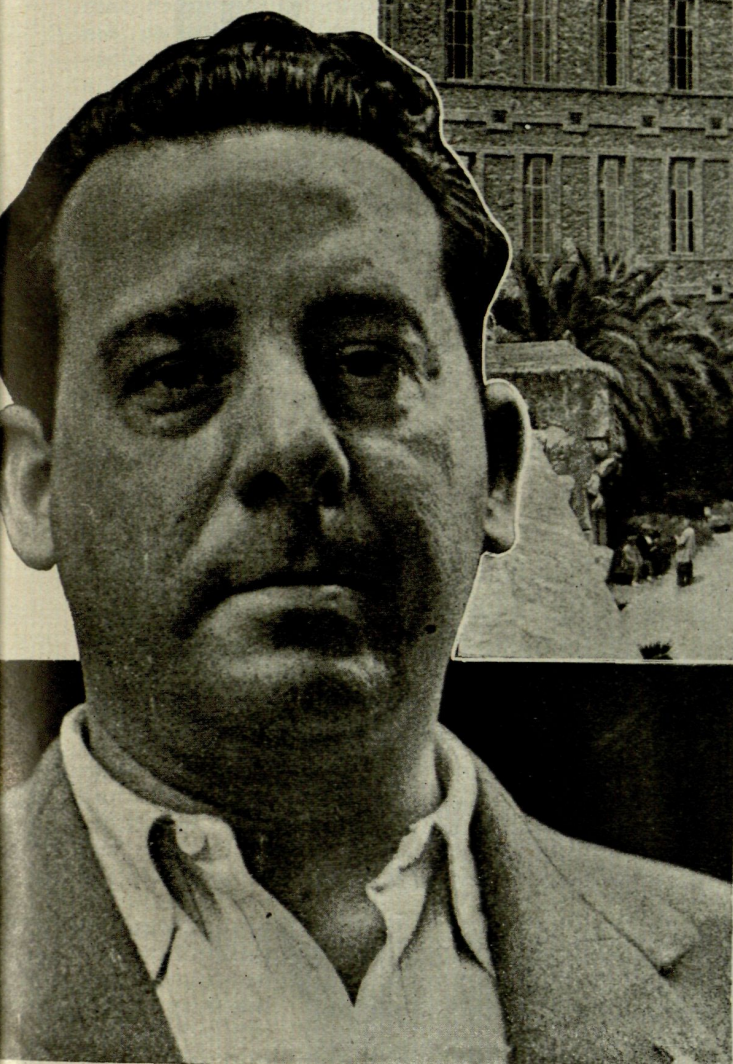
Per als homes de la monarquia l'ajut als vells i als desvalguts no era un deure social de protecció o de regeneració, sinó un simple problema de reclosió. La seva inhumana concepció del problema els portava fins a extrems de provocar el vessament de llàgrimes de dolor, quan el seu deure — obligació ineludible de tots per a tots — era el de procurar, per tots els mitjans, de refer la vida del caigut i estendre generosament la mà al qui havia entrat en el darrer període de l'existència, després d'una vida activa de treball.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

DUES INSTITUCIONS ANACRONIQUES I LLUR SIMBOLISME TRAGIC

A mesura que s'accentuava el mal, provinent de l'abandonament dels vells i dels desvalguts, la ciutat veié créixer la legió dels pidolaires. La cosa prengué proporcions alarmants i fou aleshores quan l'alcalde de la ciutat — era a primers de l'any 1916 — disposà que fossin recollits i asilats tots els qui

MARIÀ MARTINEZ CUENCA

es dediquessin a l'exercici de la mendicitat, habilitant a tal fi el que havia d'ésser Asil del Parc, edifici construït sense cap garantia de solubritat, sota el dipòsit de l'aigua destinada a la cascada del Parc de la Ciutadella.

En aquest establiment, conegut durant molt de temps amb el nom de «Cementiri dels maons», s'hi havien acollit, en una abigarrada massa, fins a 900 asilats, entre homes, dones i infants, malgrat que no hi havia hagut mai més de 506 llits. Entre ells hi havia malalts infecciosos, dementes, alcohòlics, epilèptics, llebreros i fins cocainòmans. Això provocava, com és natural, una mortalitat alarmant i era un perill constant per a la salut dels qui no tenien altra desgràcia que la d'ésser vells i trobar-se abandonats. Però era molt més tràgic encara per als infants, els quals s'exposaven a ésser víctimes de la monstruositat que significava tenir-los en contacte amb malalts infecciosos que no eren atesos amb la pulcritud que requereixen les malalties d'aquesta índole.

Finalment, però, foren retirats els infants de l'Asil del Parc, però en arribar el bienni negre hi foren portats novament pels botxins del poble. Fou en aquest període que s'hi construí una cel·la de càstig en la qual foren canviades les màrfegues per sacs plens de sorra. En arribar el 16 de febrer de l'any 1936, els homes de la República repararen novament el mal i els infants que hi havia a l'antic «Cementiri dels maons» ingressaren definitivament a les institucions de la «protecció a la Infància».

Insuficient ja l'«Asil del Parc» per a contenir els vells víctimes de l'ambició incontenible de la societat capitalista, el 14 de juliol de 1916 s'habilità com asil l'antiga quadra de cavalls coneguda amb el nom de «Can Ros del Maiol», situada a la carretera del Port, local que no reunia cap condició d'higiene, puix que ni com a quadra tenia utilitat. L'«Asil del Port» — aquesta fou la seva primera denominació — fou destinat d'una funció a l'altra amb un simple canvi de jaç: la palla fou canviada per sorra i les menjadores hagueren d'ésser arrencades pels mateixos asilats.

Més tard, en instal·lar-hi uns petits tallers on es feien paquets de serradures, boles de confetti, paperines i altres coses per l'estil, treball que constituïa l'organització social de la casa l'«Asil del Port» s'anomenà «Colònia Industrial del Port». Com a l'«Asil del Parc» s'hi reunien els hereus de totes les malalties guanyades al llarg del camí, en companyia d'alcohòlics i dementes.

Com que a la «Colònia Industrial del Port» hi era acollida gent de totes les edats, els vividors de la burgesia, en representació del capitalisme dominant, volgueren aprofitar fins al final l'esforç d'aquells homes i, aleshores, s'acordà que els asilats que haguessin reunit fins a vint-i-cinc pessetes a base del mal pagat treball de la casa, tindrien dret a sortir cada diumenge. Però les pessetes quedaven dipositades a l'Administració.

Avui, damunt els fonaments de la vella «Colònia Industrial del Port» s'estan construint unes esplèndides escoles destinades als infants de la barriada del Port i els vells han estat instal·lats a una de les noves residències construïdes per l'Ajuntament i els elements joves a la «Colònia Miquel Servet».

Hi havia encara, com a complement d'aquests dos asils, el del Parc, i el del Port, el Refugi Nocturn, del carrer de Rocafort, on la misèria era complement obligat d'aquells.

METAMORFOSI OBLIGADA: EL DRET DELS VELLS I ELS DEURES DE LA SOCIETAT

Es evident que l'assistència social, que és una obligació de la societat constituïda envers els qui ho han donat tot en benefici col·lectiu, no podia continuar essent un servei de beneficència supeditat a la voluntat denigrant dels qui ho consideraven com una caritat. L'home, en tant que part integrant

de l'organització social, té adquirits uns drets de solidaritat que no poden ésser negligits per aquells que el substitueixen en la tasca quotidiana de producció. La col·lectivitat des del punt de vista social, té uns deures a complir, deures de solidaritat que no poden ésser ni regatejats ni discutits sota cap pretext, envers els desvalguts, els vells i els malalts.

La República, no pas generosa, sinó conscient dels seus deures, ha obert el camp de l'assistència social a horitzons pregonament humans, convertint els vells i misèrrims asils que ens llegà la monarquia com a penyora vergonyosa de la seva injustícia, en magnífiques residències i cases de repòs, on l'home que es troba desemparat en arribar als darrers anys de l'existència, troba una continuació de la llar, possiblement su-

perada en comoditats i on, també, pot trobar la seva regeneració moral i corporal el malalt del cos i de l'ànima.

D'ençà de la proclamació de la República — per referir-nos al cas concret de la nostra ciutat — que l'Ajuntament de Barcelona, per mitjà de la Conselleria regidoria d'Assistència Social, ha desenvolupat una tasca esplèndida en el que fa referència a atencions d'aquesta naturalesa, atencions que s'han multiplicat en aquets darrers temps sota el guiatge i impuls del Conseller Marià Martínez Cuenca, el qual ens ofereix, actualment, no ja la grandiositat d'un programa de realitzacions immediates, sinó l'esplendidesa de l'obra realitzada.

Martínez Cuenca ha sabut copsar la importància social de l'obra que correspon

al departament d'Assistència Social i a ella ha dedicat tota l'atenció, portant a terme estudis que han fet possible la realitat actual. Potser més que l'elogi merescut i just a què podríem lliurar-nos, parlarà amb eloqüència el pas analític de la nostra observació per una de les institucions creades últimament. Ens referim a la « Residència de Vells Rosa Luxemburg ».

UNA VIDA DE REPOS EN LA CALMA D'UNA INSTITUCIO MODELICA

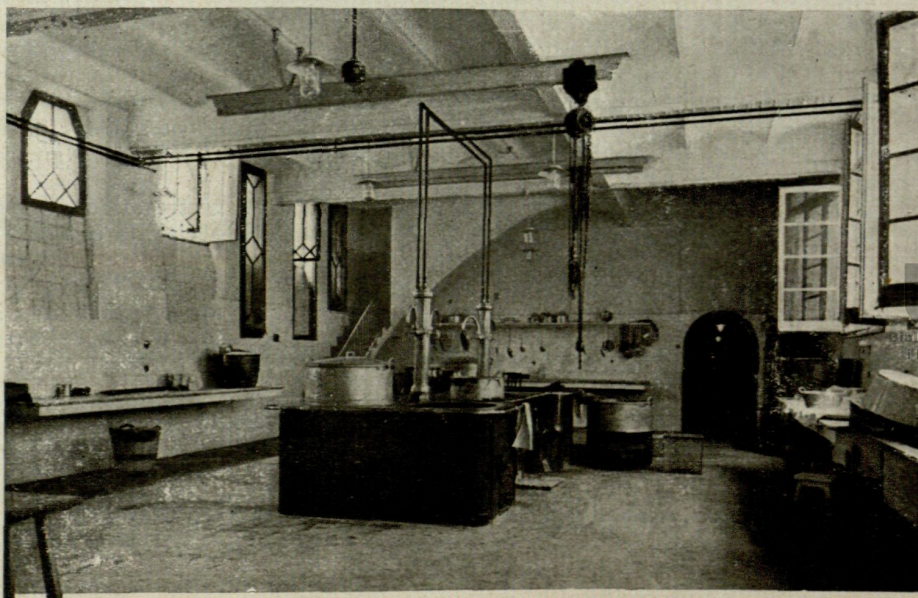
La «Residència de vells Rosa Luxemburg» està situada en un dels llocs més saludables de la Barcelona moderna i està dotada de les màximes condicions d'higiene i salubritat. L'edifici, que té la seva entrada pel carrer de Ganduxer, 41, consta de dos cossos de quatre plantes, magníficament equipats, dels quals actualment només n'hi ha un d'habilitat i en el qual s'acullen quatre centes persones, la majoria dones.

Aquests dos cossos d'edifici estan dividits en disset grans departaments, tots ells instal·lats modernament, com podrà apreciar el lector pels gràfics que il·lustren aquest comentari.

En entrar per primera vegada a la Residència, hom té la sensació agradabilíssima que es troba entre vells companys. L'aire de misèria i la rigidesa que era patrimoni de les velles institucions de la monarquia, és absent d'aquesta llar de repòs on els qui hi viuen es mouen sota la influència d'un ambient purament familiar. Tots coneixem la resistència que oposaven a la reclusió — que altra cosa no era el tancar-se entre les parets hòrrides dels vells asils — els qui, per circumstàncies especials de la vida es trobaven abandonats. Doncs bé:

avui hi ha excés de sol·licitud per a ingressar a la « Residència Rosa Luxemburg » i això no es deu a altra cosa que a la diferència de tracte, a l'atenció que es posa a cobrir d'aparences humanament normals les activitats quotidianes dels qui s'hi acullen, a la higiene, a l'excel·lent alimentació...

En fi, per a tots, la « Residència de Vells Rosa Luxemburg » és una perllongació de la llar.

Per a donar idea del que és aquesta institució modèlica bastarà assenyalar alguns dels serveis auxiliars,

entre els quals es comprèn una magnífica sala d'esbarjo, saló de lectura, sala de cosir, sala de visites, dispensari, farmàcia, sala de bany i dutxes, barberia, etc. A part d'això, que ja ofereix tots els atractius d'una vida familiar normal, hi ha una vastíssima extensió de terreny de conreu, jardí i boscos.

El terreny edificat té una extensió aproximada de 3.000 metres quadrats i el destinat al conreu, boscos i jardí de 18.000 metres quadrats.

La part higiènica és atesa pel personal amb atenció preferent i a tal fi hi ha un altre edifici d'una sola planta on han estat instal·lats els banys d'ús obligatori, les calderes de desinfecció i els rentadors i assecatadors a vapor. En realitat, dintre de l'elasticitat disciplinària imprescindible en establiments d'aquesta naturalesa, únicament es fa sentir el rigor en allò que afecta a la higiene, en benefici, naturalment, de la gran família que viu al redós de la « Residència de Vells Rosa Luxemburg ».

Hi ha encara, més per a donar satisfacció a l'esperit que no pel rendiment material, uns petits tallers en els quals cadascú es lliura a les seves aficions o ofici. D'aquesta manera l'home que s'acull a la Residència té la sensació que encara és útil a la col·lectivitat i la seva vida no resulta tan penosa. Igualment passa amb els treballs de conreu i de jardineria.

Un dels encerts que cal assenyalar a Marià Martínez Cuenca és el d'haver encarregat de la regència d'aquest establiment a Joaquim Núñez, home de provada capacitat en matèria social. Ja és sabut que la perfecció d'aquests serveis prové, no tan sols de la perfecta organització, sinó també de la quantitat d'abnegació i d'amor al proïsme demostrat pel personal posat al seu servei.

Pel que fa referència al personal que té cura dels serveis de la « Residència Rosa Luxemburg » hem de remarcar que malgrat l'enorme capacitat de l'edifici i la importància de la tasca a realitzar, és reduïssim, cosa que ha estat possible gràcies a haver-se aplegat al voltant de Joaquim Núñez homes plenament capacitats de l'altíssim valor social de l'obra que realitzen.

Actualment es procedeix a l'habilitament del segon cos d'edifici per tal de traslladar-hi, prèvia una acurada selecció, els pocs asilats que resten a l'Asil del Parc. Aquesta selecció s'ha de fer en el sentit de passar els malalts a la institució que els correspongui i els altres, els vells, a la « Residència Rosa Luxemburg », per tal d'engruixir la família dels qui allí veuen escolar, sense adonar-se'n, els darrers anys d'una existència activa que ha donat ja el seu rendiment a la societat.

UNIB
Biblioteca de Comunicació General

GENEROSITAT, NO: HUMANITAT!

Cal llevar dels vells la impressió dominant en ells que són una càrrega i una nosa. La vellesa no mereix altra cosa que l'homenatge constant de la joventut, la qual ha de veure en els qui es troben en la necessitat d'acollir-se a l'assistència social, l'estímul necessari per a evitar el mal, creant una humanitat més justa.

No hem d'ésser generosos amb els vells, perquè la generositat comporta la reconeixença tàcita del favor i de la caritat. Cal que siguem justos, per a ésser humans. Això és: cal que compreguem que l'home que ha treballat tota la vida, ha adquirit uns drets que li han d'ésser respectats en arribar el moment que li fallen les energies. En una paraula: l'home que treballa ha de saber que té assegurada la vellesa i això ha d'anar encaminada l'obra social dels joves.

La visita que hem fet a la « Residència de Vells Rosa Luxemburg » ens ha obert el cor a l'esperança en constatar la diferència que es marca entre el passat i el present de l'assistència social a Barcelona. La caritat d'ahir ja és reconeixença justa d'un dret; ja no és generositat premeditada, sinó signe evident d'humana reparació i signe evident, també, del que serà l'assistència social en el futur, sota el guiatge expert de Marià Martínez Cuenca.

V. M.

les

GRANS INDUSTRIES

EN MANS DELS NOSTRES OBRERS

LA COL·LECTIVITAT CROS, OBRA EXEMPLAR DE CAPACITAT
I DE FRATERNITAT PROLETARIES

La subversió militarista del 19 de juliol produí una commoció tan vasta i tan profunda en l'organització econòmica i social del país, que gairebé la totalitat de les grans empreses industrials i comercials de casa nostra passaren a ésser regides pels obrers que hi treballaven. Dret conquistat al preu més alt: al preu de la sang de centenars i centenars de proletaris que defensaven amb llur vida la seva voluntat d'una vida més digna i més justa.

Entre les grans empreses, la influència de les quals ultrapassava la línia de les nostres fronteres, figurava la que fou Societat Anònima i que és avui « Col·lectivitat Cros », un dels centres productors d'adobs i productes químics més importants d'Europa.

El capital català hi abocà la seva potencialitat econòmica. Més de cent milions de pessetes amuntegades per l'esforç, esgotador i mal remunerat de diverses generacions obreres. El 19 de juliol sorprengué l'empresa Cros en un període d'aparent magnificència. El luxe revoltant de les seves oficines contrastava amb les detestables condicions higièniques dels llocs de treball en fàbriques i magatzems...

L'empresa passà a ésser incautada pels obrers i per voluntat unànime d'aquests, col·lectivitzada d'acord amb el Decret del Govern de la Generalitat.

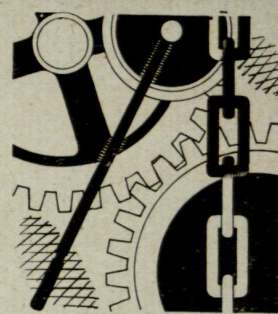
Primitivament, els treballadors elegiren els comitès de control a les fàbriques i despatxos de la indústria. A Barcelona es constituí un Comitè superior integrat per representants del Despatx Central i del personal de la fàbrica de Badalona. Aquest Comitè superior es féu càrrec en els primers moments de la direcció i administració de l'empresa.

Calia, però, donar una unitat a la tasca directiva coordinant l'actuació dels diversos comitès. L'organització econòmica de la « Col·lectivitat Cros » era d'una envergadura i d'una complexitat formidables. Fàbriques i agències funcionaven en diversos indrets de l'Espanya lleial, amb estreta connexió amb múltiples branques de la indústria i el comerç. El Comitè superior, interpretant el criteri de tots els companys i atenent els interessos de l'empresa va convocar una assemblea per tal de donar forma a la nova estructuració col·lectiva i assenyalar les línies generals a seguir en l'aspecte social de l'organització interna.

Celebrada aquesta assemblea amb assistència de delegacions del Comitè Regional de la C. N. T. i de la Federació Nacional de Treballadors de la Terra (U. G. T.), foren adoptats importants acords en ordre a la coordinació dels interessos de la producció agrícola del país.

Constituit el Consell d'Empresa per designació dels obrers, la seva primordial preocupació fou la de prosseguir les gestions iniciades pels primitius Comitès respecte a un dels problemes que més els anguniejava: el subministrament de primeres matèries per part dels proveïdors estrangers. Era imprescindible i més encara en època de guerra, fornir l'Agricultura de tots aquells productes necessaris no solament per a mante-

nir la seva producció normal, ans encara per a incrementar-la. La consolidació de l'economia agrària era una batalla important que calia guanyar fos com fos. El Consell d'Empresa de la «Col·lectivitat Cros» topà amb innombrables dificultats, moltes d'elles derivades de les ja consubstancials en un país en guerra, però així i tot reeixiren totalment en el seu propòsit aconseguint lliurar als nostres camperols els productes que els eren imprescindibles per a la fructificació de la terra. Per motius que seria prolix d'enumerar, el Consell d'Empresa topà amb grans dificultats per a proveir-se de les matèries primes, d'origen estranger; però vençuts tots els entrebancs fou possible la represa de relacions comercials amb els antics subministresadors de les esmentades matèries, i s'aconseguí l'ajornament dels antics debits motivats pel retard del Centre de Contractació de la Moneda en el lliurament de les divises, debits que ascendien a alguns milions de francs.

Altres dificultats i no petites quedaven al Consell d'Empresa per a reprendre normalment la marxa de diverses instal·lacions que es trobaven inactives des de feia unes quantes setmanes. La major part d'aquestes dificultats concernien al transport de les primeres matèries i al proveïment de combustibles. Tots aquests entrebancs foren superats per la voluntat i la decisió d'uns homes a les mans dels quals els seus companys de treball posaven una improva tasca de responsabilitat. Els homes del Consell d'Empresa gestionaren i obtingueren del Govern la devolució d'alguns vaixells, en noliejaren d'altres i obtingueren, així mateix, el transport directe de combustibles...

L'obra duta a terme pel Consell d'Empresa de la «Col·lectivitat Cros», en mantenir en temps d'aguda crisi econòmica i amb les dificultats que comporta en aquests moments la importació de les matèries bàsiques, la potencialitat productiva de la gran indústria que té a les seves mans, és verament exemplar i digna dels majors elogis. I que no es digui que han aconseguit aquests magnífics resultats perquè s'han trobat amb una empresa rica i florent. En fer-se càrrec els treballadors de la direcció i administració de la Casa Cros l'import dels deutes era quantiosíssim, ultra els milions localitzats en terreny facciós i la necessitat imperiosa de fer front a tots els compromisos i al proveïment de primeres matèries per a no interrompre la fabricació.

I encara, paral·lelament a aquesta tasca, els components del Consell d'Empresa no han negligit, ans al contrari, un dels aspectes que simbolitza l'esperit del 19 de juliol: l'assistència social i l'enaltiment cultural dels obrers.

En aquest aspecte la «Col·lectivitat Cros» ha dut a terme una labor que segurament no trobaria parí en cap de les noves organitzacions obreres. El Consell d'Empresa, a desgrat de les dificultats econòmiques amb què ha topat, ha tingut cura que no manqués als seus companys l'educació cultural i física que ha de contribuir a l'enaltiment dels homes d'avui i que ha de preparar per a l'avenir generacions fortes i capacitades.

Han estat creades escoles on els obrers i els fills dels obrers poden adquirir tots els coneixements pre-universitaris; han estat instal·lades diverses i nodrides biblioteques on afluïxen diàriament bon nombre de companys.

Quant a l'educació física, la «Col·lectivitat Cros» compta amb un vast camp d'esports i sales de gimnàs, on acuden cada dia abans i després de la jornada de treball, i els dies de lleure, nombrosíssims companys. Competents professors de cultura física tenen la missió de fer que la pràctica de l'esport no sigui un esforç malmès, sinó una tasca recuperadora d'energies, tan nessesària en el treball quotidià.

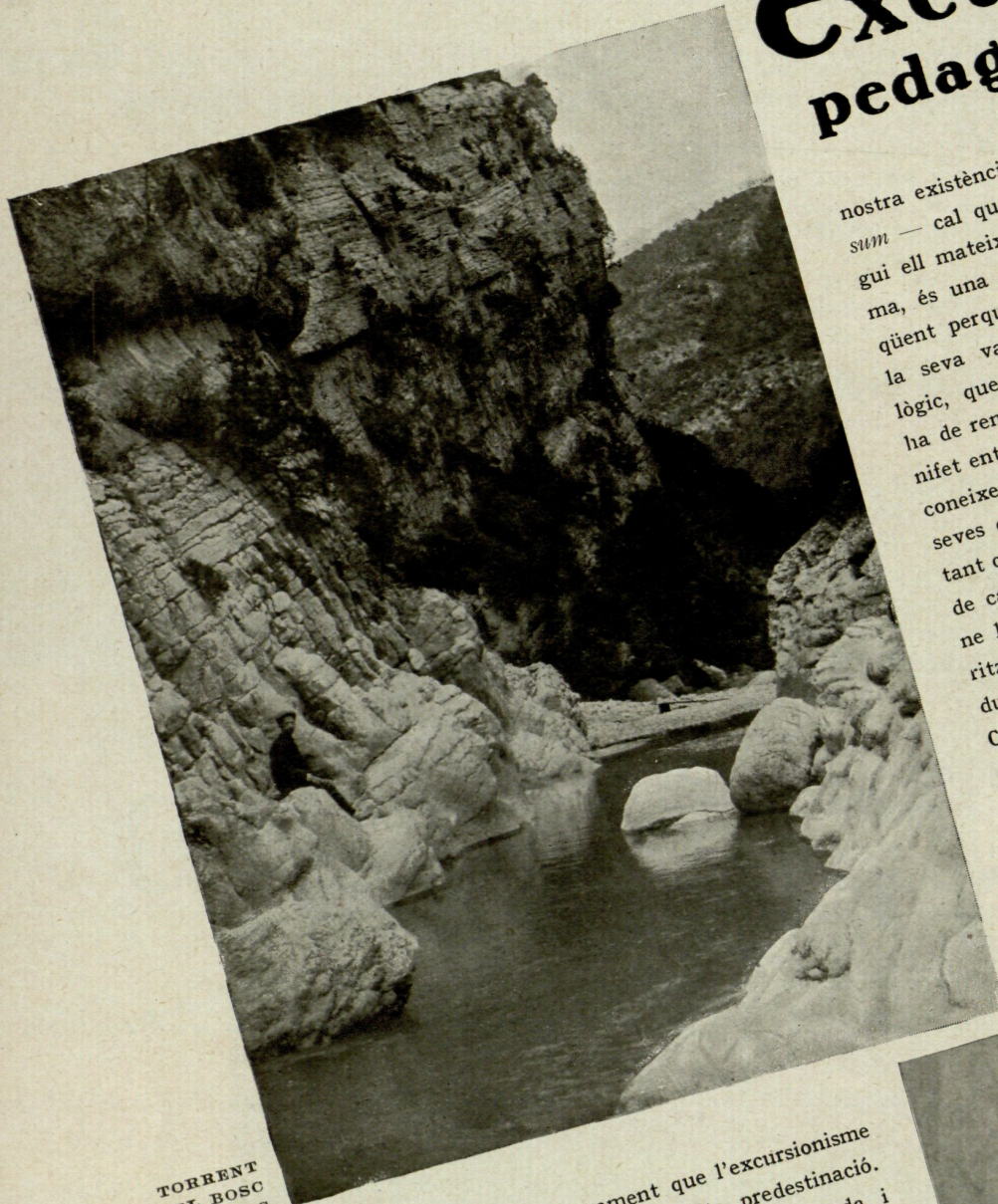
Hi ha encara la labor d'assistència social, gairebé inexistent en l'organització social d'abans del 19 de juliol. Funciona, amb tots els avenços moderns, una clínica i diversos dispensaris on són atesos convenientment, tinguin les malures que tinguin, els companys que tenen la dissort de necessitar dels seus serveis. Metges i cirurgians de totes les especialitats actuen en la labor d'assistència social de la «Col·lectivitat Cros», la qual disposa, a més, d'un magnífic sanatori per a lloc de repòs i de convalescència.

Finalment, són satisfetes estrictament les quotes de retir forçós i voluntari dels companys que no poden ja donar el normal rendiment físic o intel·lectual.

En resum: l'obra de la «Col·lectivitat Cros», ensems que és una mostra exemplar de la capacitat constructiva dels nostres obrers, és una obra de veritable fraternitat proletària.

Excursionisme pedagògic

TORRENT
DEL BOSC
DEL MONSEC

nostra existència. El *noce te ipsum* — cal que l'home es coneixgui ell mateix — és un apotegma, és una sentència prou eloqüent perquè l'home s'adoni de la seva valor com a ésser biològic, que, segons sàpiga obrar, ha de rendir un màxim de benifet entre els altres homes. Del coneixement dels homes i de les seves obres de creació espiritual, tant com de les seves actuacions de caient moral, caldria deduir-ne la bondat que ha de regularitzar el seu viure, tan individualment com col·lectivament. Cal conèixer els homes i llurs obres. Cal conèixer la Naturalesa, el Cosmos. Del coneixement universal, de la comprensió d'aquesta totalitat hom podrà filosofar més o menys escaientment pels destins d'una col·lectivitat. Cal que hom tingui una visió clara

Nosaltres creiem sincerament que l'excursionisme a Catalunya és una benemèrita predestinació. Vindrà tard o d'hora, a realitzar una profunda i útil ensenyança d'allò que ha d'ésser un ordre en el govern de la consciència col·lectiva. Per als destins de la nostra vida social caldrà comptar amb tots els elements cultes excursionistes. Aquests seran indispensables, tant en l'ordre d'eficàcia espiritual, com és ara l'aportació de mitjans a la cultura nostrada, com per a la coneixença completa de la nostra terra. En l'ànim de l'excursionista, com cal, hom ajunta el coneixement fisiogràfic del nostre terror, i el coneixement de la nostra cultura pairal. L'home, per a conduir-se bé en el transcurs de la seva vida com a individu, cal que aconsegueixi el conèixer la Naturalesa, i allò que l'home ha creat per l'esforç espiritual de la seva ànima. Si ens trobem davant la vida amb dos fenòmens determinats, amb dues manifestacions concretes com és ara la matèria i l'esperit, cal tenir coneixement d'ambdues dites manifestacions per a orientar-nos pel camí de la

PRIMER
ATAC
DE L'AGULLA

ESTANY NEGRE
I MASSIS
DEL MUNT ARTÓ
DE CALDES

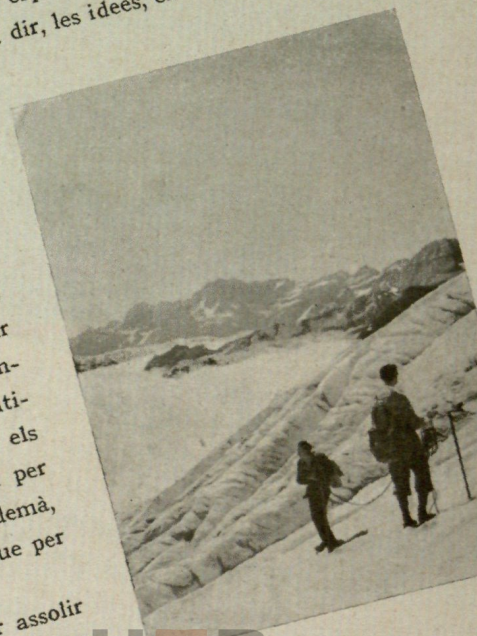
de la realitat dels objectes que l'envolten, ço és, dels homes i de les coses, per tal com l'home s'educa a mesura que coneix allò que són els principis subordinats tant al món sensible, com al món suprasensible, tant al món tangible, com al món de les idees.

Es clar que argumentant d'aquesta manera ens introduïrem en el camp vastíssim de la metafísica, però no és aquest el nostre propòsit. Solament deixant veure un petit esbós d'aquestes coses, n'hi ha prou, perquè aquell esperit vigilant s'adoni de la valor que té de voler-se dir excursionista cabal, i perquè també ensems sàpiga el nostre poble que els excursionistes conscients són aquells que vetllen amatents per la cultura integral de la nostra Catalunya, i moguts sempre per un ideal d'alta condició espiritualitzadora de totes les coses de la vida.

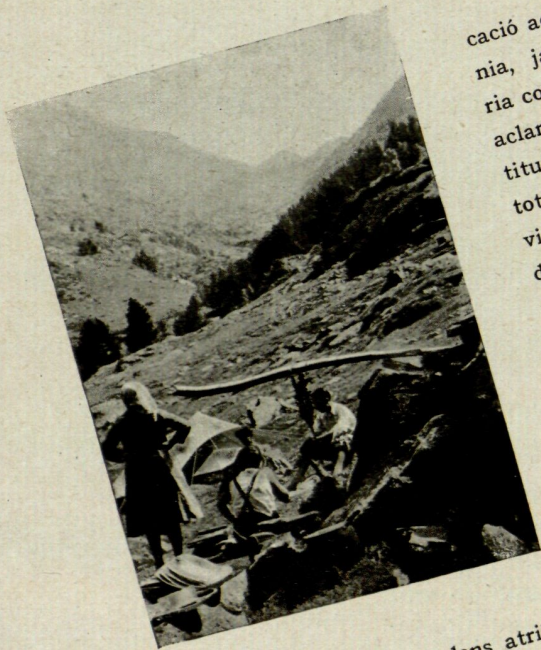
Si ens proposem localitzar l'excursionista en el camp científic de la psicologia, caldrà exposar — a manera de breuari — que, com a home-excursionista que és, la seva vida d'integració espiritual es redueix a tres factors clàssics i essencials de la psicologia, ço és: el pensar, el sentir i el voler, és a dir, les idees, els estats afectius i les nostres accions, o, també encara, més clarament precís; allò que és la intel·ligència, la sensibilitat i la voluntat. Del conjunt d'aquests elements psíquics es forma la personalitat anímica total, ço és, el *caràcter* individual.

Homes-excursionistes de caràcter, és allò que volem que siguin els ciutadans excursionistes de la nostra terra. Cal que treballem tots en aquest sentit. Cal pensar que tant el *caràcter* com la condició de *ciutadania*, constitueixen el millorament d'una raça. Cal tenir l'esperança que així ho entendran els homes que dirigeixen l'ensenyament dels infants en les primeres lletres, com els que continen els estudis d'Institut o superiors a la Universitat, i que els menaran amb la cordialitat i el coneixement pedagògic que cal per formar homes de caràcter complet i els ciutadans íntegres de demà, i aleshores caldrà confiar que esdevinguin els barons de judici que per la raó governaran els destins de la nostra vida social.

Més d'una vegada hem arribat a creure que per a poder assolir una selecció de la vida humana, caldria que abans hom fes una edu-

tots els homes
vida es podrien resoldre i
de purificar, de perfeccionar, d'estructurar
ment prou eficaçment orientat d'allò que ha d'ésser
voca per a la formació del caràcter en l'home.

El pensament, el sentiment i la voluntat es redueixen a la creació model·lica del caràcter, a la constitució del concepte clar i definit de la ciutadania; ço és, expressió d'allò que ha d'ésser la clara consciència política, social i cultural alhora d'un poble; és a dir, que l'individu i la col·lectivitat han de posseir la capacitat espiritual que ha de comportar la màxima formulació ètica social dels homes. Caràcter i ciutadania són dues qualitats essencials a l'individu per a reconèixer allò que permet una vida normal i un equànime estat d'esperit entre els homes. Caràcter i ciutadania és vida pròpia, és selecció espiritual dels homes, és una adquisició motivada per l'esforç educador que cal en l'home, és com a pensament definitiu, la creació d'una personalitat integral — biològica i psicològica ensems — fi primordial a què ha de tendir l'educació integral — biològica i psicològica ho pot resoldre la perfecta elaboració d'un programa ideal o un sistema de idees que s'adiguin a les exigències peculiars racials que cal a un ensenyament adequat per a l'individu i la col·lectivitat, programa ideal o sistema d'idees que l'excurcionisme pedagògic no pot ni ha d'oblidar, posat que ha d'ésser la manera de produir la completament integradora educativa de la complexitat psíquica de la personalitat humana.

F. PUJOL I ALGUERO

UAB
Biblioteca de Comunicació

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

ELS

BOMBERS INCENDIARIS

Pot aplicar-se amb plena raó a certs governants d'Europa, aquesta denominació paradoxal de "bombers incendiaris" que Mussolini va dirigir-los en temps de la guerra d'Abissínia. Els que tant han parlat de mantenir la pau, han fet, en nom de llur pacifisme, una política que ha encès ja la guerra en alguns països, com Espanya i Xina, i amenaça amb provocar aviat una nova guerra mundial.

La denominació inventada per Mussolini resulta exacta, però no pels motius que ell al·legava, sinó pels motius contraris. El *Duce* acusava els "bombers" de destorbar-li les seves operacions a l'Àfrica Oriental i de voler sotmetre els plets internacionals a la Societat de Nacions. En realitat la culpa dels "bombers" ha estat la de deixar de fet les mans lliures a Mussolini per a la conquesta d'Abissínia i d'haver-se quedat a mig camí o menys de mig camí en la política de les sancions.

La pretesa prudència dels "bombers" europeus va dur l'incendi d'Abissínia. «I bé! — deien ells — Hem impedit que l'incendi s'estengués a Europa». Però al cap d'un any la guerra — més internacional que civil — esclata a Espanya. D'ací s'ha estès per les aigües de la Mediterrània, fins als Dardanels. Mentrestant, un altre incendi bèl·lic ha esclatat a l'Extrem Orient. Més encara que l'any 1935, està avui en perill la pau d'Europa i està en perill la pau del món.

L'actitud present dels "bombers" demostra prou bé que ells mateixos s'adonen del fracàs de llur tàctica. Mireu-los, d'un quant temps ençà, en plena cursa d'armaments. Els "bombers" no preparen pas les mànegues d'aigua de llur ofici. Preparen les armes de foc.

Tan fàcil com hauria estat, uns quants anys enrera, de deturar els primers passos dels fautors de guerra! Tan fàcil com hauria estat de barrar el pas a Mussolini i a Hitler en els primers intents d'extralimitació!

Fins era possible, aleshores, de deturar el *Duce* i el *Führer* sense que aquests apareguessin humiliats davant de llurs pobles i de l'opinió estrangera. Però a mesura que se'ls ha deixat avançar, s'ha posat en joc llur orgull i llur necessitat de prestigi. La gent amb prou feines s'hauria adonat de la reculada de Roma i de Berlín quan encara no s'havien compromès d'una manera declarada. Bastava un avís ferm i discret per a fer-los desistir de les perilloses aventures. Els dictadors haurien mantingut la façana espectacular, i els Estats democràtics haurien salvat verament el dret i la pau.

Totes les complicacions i tots els incidents de la guerra d'Espanya i de la no-intervenció s'haurien evitat si, en caure a Algèria, al principi de la revolta espanyola, aquells avions militars sortits d'Itàlia i tripulats per italians, França i Anglaterra haguessin dit al Govern italià allò que calia. D'aquella primera tolerància ha vingut, gradualment, el complicat i pavorós conflicte peninsular.

Els "bombers" de la no-intervenció, del Comitè de Londres i del Control han estat, pràcticament, els incendiaris de la guerra que va començar essent peninsular i va pel camí de convertir-se en europea i en universal. No reconeixeran el propi error? ¿No el rectificaran? Com més triguin a fer-ho, més gran i més devastador serà el foc que involuntàriament, han contribuït a encendre.

A punts DE "la picaresca"

LA NACIONALITZACIÓ DE L'ESPANYA «NACIONAL»

Els de l'Espanya única i indivisible, els qui no han vacil·lat a cercar l'ajut de Hitler i de Mussolini per a imposar a «los rojos» el seu limitat criteri unitari, han arribat al sùmmum de la perfecció en el cas que ateny a la nacionalització de l'Espanya «nacional». A Burgos, on s'aplega «la picaresca», ja no es parla més que un idioma: l'espanyol italo-germanitzat, o sigui una mena d'esperanto nacionalista cent per cent que, per la seva comprensiva claredat, té la poderosa virtut d'eleva els ànims fins a posar un final bèl·lic a tota discussió. Això, naturalment, augmenta el prestigi internacionalista de Franco, que ha quedat convertit en una mena d'interpret de la voluntat unitària dels dictadors italià i alemany, els quals, com ningú no ignora, volen portar els seus anhels unitaris fins a l'extrem d'unir l'Espanya franquista a la Itàlia mussoliniana o a l'Alemanya hitleriana.

Per altra banda, i a fi d'evitar suspicàcies i malentesos, els italians, més unitaris que els de l'Espanya única i indivisible, han acordat prescindir de la bandera facciosa, com abans havien prescindit de Franco, i s'han dedicat a hissar la bandera del feix com a símbol d'unitat. D'aquesta manera es posa de manifest la cordialitat que existeix al camp facciós entre les tropes «nacionalistes» arribades de l'Àfrica i les enviades amb finalitats fraterne pel Duce, pel Führer i pel dictadoret de via estreta, tan estreta com la seva mentalitat, l'il·lustre Oliveira Salazar.

La nacionalització de l'Espanya «nacional» va, doncs, per bon camí; tant, que no fóra res d'estrany que els espanyols residents a l'Espanya facciosa es veiessin obligats a acudir en massa a les diverses sucursals de la Berlitz per tal de poder-se entendre amb els «nacionalistes».

FE EN LA VICTORIA

Queipo de Llano, que parla a través de l'emissora de Sevilla sota la influència del més poderós dels esperits — l'esperit de vi — no es cansa de repetir, traint una vegada més les seves conviccions — suposant que en tingui — que té fe absoluta en la victòria dels «nacionalistes». El pobre Queipo diu, naturalment, el que no pensa, i fa exactament tot el contrari del que diu, car per a demostrar pràcticament la seva fe en la victòria dels unitaris i inspirar certa confiança al poble, ha tingut la pensada genial, pròpia de la seva ment febrosa, de fer-se obrir compte-corrent a alguns Bancs estrangers.

Aquest fet, que parla amb més eloqüència que l'il·lustre locutor de la facció, no ens hauria sorprès gens si no es donés el cas paradoxal que l'única cosa seva que

hi ha en aquests comptes és el nom. Potser és per això que repeteix amb tanta freqüència el disc de la fe quan fa sentir la seva xerrameca a través de la ràdio.

— « La victoria será nuestra » — diu. Però s'oblida de dir — i és llàstima — que els sevillans no solament han perdut la fe en la victòria, sinó que, escoltant-lo, hi han perdut els diners. Es clar, però, que no s'han perdut per a tothom !

CORDIALITAT BEN ENTESA

El curt diàleg de cada dia :

— Fa molt que no treballem ?
— D'ençà que va començar la guerra.
— I no heu intentat de cercar quelcom ?
— Només els pertanyents a « Falange Española » tenen dret a la vida.
— Bàrbars !

Potser és per això, perquè són els únics que tenen dret a la vida, que els falangistes resten a la reraguarda espoliant, assaltant i matant els obrers indefensos, mentre els italians, els alemanys i els portuguesos, moren a les trinxeres en nom dels « nacionalistes ».

SERVEIS DE VIGILANCIA

Tothom sap que el « generalíssim » Franco és el « suposat » cap suprem de les forces « nacionalistes » integrades per alemanys, italians, portuguesos, marroquís i d'altres elements de tan pregonera tradició « nacional » com els al·ludits. El que no sap tothom, per bé que ho suposa, és que l'ex-general — ex ací i ex allà — és un estratega excepcional i que les batalles que ell planeja acaben, indefectiblement, amb la victòria de « los rojos ».

Aquests èxits, com és natural, han estat aprofitats per falangistes i requetés per acusar el « generalíssim » de traïdor a la pàtria

dels indivisibles, qualificant-lo de comunista perillós. Sota aquesta acusació s'amaga, però, una habilitat que demostra la valentia dels « nacionalistes », els quals es neguen a ocupar el lloc que els ha estat assignat al front, al·legant necessitats de vigilància a la reraguarda, d'on no pensen moure's fins que els soldats de l'Espanya lleial els en treguin.

Per cert que la vigilància que exerceixen falangistes i requetés resulta divertidíssima, car es passen el dia vigilant-se entre ells, pel temor, fonamentat, que desapareguin les escasses pessetes que circulen a l'Espanya controlada per « la picaresca ».

UN ULLED AMB POC ULL

Jesús Ulled,
com a bon

radical i com a mal espanyol — dues qualitats que només reuneixen els straperlistes — va creure que el seu lloc era al costat dels « nacionalistes » i un dia, obeint els imperatius categòrics de la seva consciència — possiblement era l'única cosa realment seva — va agafar les pessetes que li fou possible de reunir i va emprendre la marxa cap de Burgos. L'arribada fou apoteòsica més apoteòsica que ell mateix no esperava. Franco el va rebre amb els braços oberts i els falangistes i requetés tingueren cura d'alleugerir-lo de tot el que portava, complint d'aquesta manera la seva alta missió.

Quan el tingueren plomat, cosa natural en un « gallina », li ensenyaren el camí de França i l'obligaren a marxar sense necessitat d'emprar altres « raons » que les de la justícia franquista, que priva tota mena de competència.

— « Pero si soy radical » — deia.

— « Pues por eso precisamente. Aquí no hay más elementos « radicales » que los de Falange Española ».

Realment, Jesús Ulled, que ara passeja la seva vergonya per París, havia tingut poc ull. Allà on hi ha un falangista no hi cap un radical !

MANUEL VALLDEPERES.

ELS

SINDICATS I LA POLÍTICA

EN AQUEST MOMENT HISTORIC

◆ RAFAEL FERRER, SECRETARI D'AGITACIÓ I PROPAGANDA, DE LA FEDERACIÓ LOCAL

Creure que els Sindicats són els qui han de dirigir els assumptes nacionals, és una equivocació. Qui ha de dirigir els interessos d'un poble és un organisme polític que ha d'estar compost forçosament per elements polítics dels Partits.

Voler portar a un organisme polític representacions polítiques i sindicals, és preparar el fracàs d'un programa nacional per aquestes raons:

1.ª No pot formar-se un organisme dirigent de la Nació sense tenir previstes les seves necessitats i els programes de Partit i llur punt de vista particular sobre les solucions que tendeixen a donar a cada problema.

2.ª Pel fet que en els organismes sindicals creats per a la defensa econòmico-social dels treballadors enfront de la burgesia, hi tenen cabuda totes les tendències polítiques, i no ha estat ni és possible crear l'organisme polític paral·lel a causa de les divergències que comportaria que els Sindicats emprenguessin l'estudi dels problemes que requereix un programa de caire nacional.

3.ª Els representants sindicals — com han demostrat les experiències — no poden portar un criteri de la seva organització per tal com primer han d'informar-se dels problemes plantejats.

4.ª Aquest tràmit podria encara corregir-se de no topar amb la diferència de punts de mira respecte a la solució que cal donar als problemes nacionals plantejats, puix que mentre el punt de vista polític — l'únic just i avalat per l'experiència —

veu les coses en la seva veritable forma per la relació dels diferents ressorts que fan moure la màquina de l'economia nacional — eix animador dels interessos tant polítics com socials — del costat sindical es plantegen les qüestions dintre el límit dels interessos sindicals, oblidant les aspiracions dels elements que s'hi enquaden i que constitueixen la concepció política que anima els Partits.

Tenint en compte que les necessitats nacionals han de satisfer-se amb rapidesa hem de fer-nos càrrec de quines són les funcions dels Sindicats.

Els Sindicats, com a ressort anivellador de les classes socials en règim burgès, foren creats per a defensar els interessos de la classe explotada i, com hem dit, en un aspecte purament defensiu. Avui, però, els Sindicats canvien el seu signe de combat i les seves funcions són les de vigilar atentament la producció amb el domini dels seus instruments.

El proletariat s'ha fet amo dels mitjans de producció, però no per això els Sindicats han de dirigir l'Economia nacional; aquests tindran necessitat d'una relació amb els organismes polítics nacionals que els dirigiran. Menys encara han de dirigir-la en els moments actuals en els quals la revolució viu la seva primera fase i la guerra exigeix totes les atencions i totes les activitats.

Els Sindicats només poden ésser instruments en la revolució per a regular econòmicament les conquestes assolides. Per tant, els Sindicats, com a instruments nacionals que són, han de posar-se en relació amb els partits de classe que els dirigeixin políticament.

La política no té el prejudici sindical de defensa fragmentària, ans al contrari, té una visió de conjunt dels interessos de la classe treballadora. Per aquest motiu encara que els Sindicats fossin capaços de construir el necessari per a proveir l'exèrcit popular, i encara que els organismes sindicals efectuïn una disciplinada labor constructiva, ¿què n'hauríem tret de totes aquestes activitats sense una preparació política que els donés una orientació d'efectivitat? Els Estats que ens ajuden en la nostra lluita no són Estats Sindicals sinó polítics que accepten el principi de les «divises», dels Bancs, del Comerç, de l'Economia cohesionada, etc. Els Sindicats, orfes d'educació política, no haurien comprès per si sols el camí a seguir i n'hauria sobrevingut la derrota.

Si els Sindicats, sota una influència no política, anteposen llurs principis o postulats (creguts que els seus són els més justos) a la causa d'orientació política nacional, pot ocórrer que els seus «orientats» se'ns presentin en molts casos com a elements d'obstrucció, cosa que cal evitar.

Guanyada la guerra, els Sindicats posseiran ja un inventari dels mitjans de producció, i la relació de tots els mercats. Es aleshores que emprendrem amb passa ferma i segura la gran obra de la nostra reconstrucció econòmica. L'organisme polític nacional, el Govern, tindrà cura de les amistats internacionals, polsarà les fonts d'alimentació i centres de consum i seguirà la política que més beneficiï el poble.

Es una equivocació pretendre fer de cada empresa o de cada activitat una economia apart, sotmesa a la voluntat d'una direcció, encara que aquesta sigui obrera. La funció dels Sindicats es redueix a sotmetre's a una disciplina nacional en bé de la classe treballadora i per assegurar la llibertat conquistada al preu de tanta sang.

Serà possible aconseguir aquesta personalitat política dels Sindicats? No és una tasca senzilla, però tampoc difícil. El que podem assegurar és que tant l'estabilitat econòmica com la social seran assolides més aviat, com més ràpidament els Sindicats adquireixin una personalitat directiva creada sota la influència política.

R. FERRER

AMICS

DE LA

UNIÓ

SOVIÈTICA

INCLINACIONS

INFANTILS

Ha començat l'any escolar. La U. R. S. S., el poble immens, espera que l'hivern cobreixi de neu els seus camps, els seus carrers, les avingudes amples de les ciutats noves.

En temps dels tsars, set milions i mig d'infants formaven la població escolar, avui són més de trenta milions. Però l'escola no ha augmentat únicament en quantitat, la qualitat n'ha sortit afavorida.

Fa pocs dies que va resoldre's un concurs per al millor llibre d'història per a l'ensenyament a les classes tercera i quarta.

El primer premi del concurs va quedar desert, el segon premi, però, va ésser adjudicat. 70.000 rubles va rebre el professor que va compondre el millor llibre per a infants. La història de la U. R. S. S. és ja una realitat. En cap país de món, no es viu tan de pressa, el que era modern fa un any, avui és antiquat.

La qualitat de l'ensenyament ha augmentat en progressió geomètrica, les escoles són palaus, i tenen totes una bella biblioteca. Els infants, de petits, segueixen les seves inclinacions. Un dia, a la casa bressol, un infantó, que encara no camina i

Un infant d'una de les residències de Komsomolsk, en ple son després de dinar.

Infants de Merània a l'estil del país.

IB
Biblioteca de Comunicació
Biblioteca de Comunicació General

Futurs llops de mar, a bord d'un veler del port infantil de Marioupol.

que tot just diu alguns mots, es troba davant d'un avió, d'un piano, d'un animal. Té llapis i pinzells, fa gargots, trenca coses. L'avió al cap d'uns minuts no funciona, el piano dona males notes. No hi fa res. L'infant és estudiat; aquell piano trencat pot ésser el descobridor d'unes aptituds que convé encarrilar; aquell avió que no funciona serà, possiblement, un antecedent d'aquells aviadors que avui conquisten el món. Qui sap si les belles imatges d'un llibre esdevindran un temps models de gentilesa d'un gran artista.

Les inclinacions infantils són estudiades acuradament i els efectes que en les sensacions infantils produeix una obra d'art, una representació teatral, són registrades, i sempre és conegut l'infant. Cadascun d'ells té una personalitat i el mestre està obligat a tenir-ne cura com si es tractés d'una flor.

Els infants inventors formen una extensa xarxa d'institucions arreu de la U. R. S. S. El formós film «A la lluna amb escala», va motivar que en moltes escoles es fessin assaigs d'aparells que volguessin pujar a la lluna. Naturalment, la lluna somriu, però els infants es preocupen de les invencions: uns van fer un coet, no va

Exercicis de senyals al port infantil de Marioupol.

UAB
Biblioteca de Comunicació
Biblioteca General

Establiment maternal « Stalin »
a Sowjet (Merània).

ciutadans majors d'edat. Al parc Gorki, un municipi per a infants descabdella les sevcs activitats, sense temença i sense intervenció d'aquelles persones grans que no sempre entenen el llenguatge dels més petits. Una plaça, unes drasanes, un port, nens vestits de mariner, galonejats uns com oficials, creient-se inventors uns altres, dirigeixen els vaixells, fan viatges, altres els construeixen. Sempre el mestre, el pedagog, el professor de física, estan prop d'ells, però l'autonomia de l'activitat infantil no es desfà per aquesta intervenció lleugera, assenyada.

I així, jugant i aprenent o aprenent jugant, els primers anys de la vida dels infants soviètics serveixen perquè

Els pioners de la regió autònoma de Juive, fent pràctiques, a la platja, de cultura física,

arribar a la lluna però els infants no ho saben i segueixen somiant. Demàs eren grans, els somnis esdevindran realitats, és possible que aquell coet perdut, sigui retrobat un jorn, al Pol. Que aquells infants que feien joguines, facin màquines; unes seran portadores d'un major benestar, altres augmentaran les possibilitats de desplaçament, altres tindran missions més espínoses, però totes, en definitiva, seran aprofitades per a la vida i per a la ciència.

Perquè els infants puguin creure's grans (la gran il·lusió dels petits, ésser grans), hi ha a Moscú una ciutat infantil, on tots ells tenen personalitat plena, on tots poden actuar com a

Examinant la maqueta d'un metropolità a l'establiment dels « Pioners d'octubre », de Moscú.

Els infants espanyols s'acomien den dels pioners russos,
al camp d'Artek de Crimea.

més tard aquest ciutadà, que es dedica a una activitat productiva, que crea en bé dels seus conciutadans, senti com un honor, el treball del càstig bíblic. El treball ha esdevingut un plaer, l'home no es cansa: dirigeix la màquina. El Super-home del filòsof alemany era germànic, però el super-home veritable és soviètic, és aquest infant que neix sense temença de cap mena, és aquest infant juganer i eixerit, que pel camí de la llibertat arriba al cim de les humanes possibilitats.

Balpamó

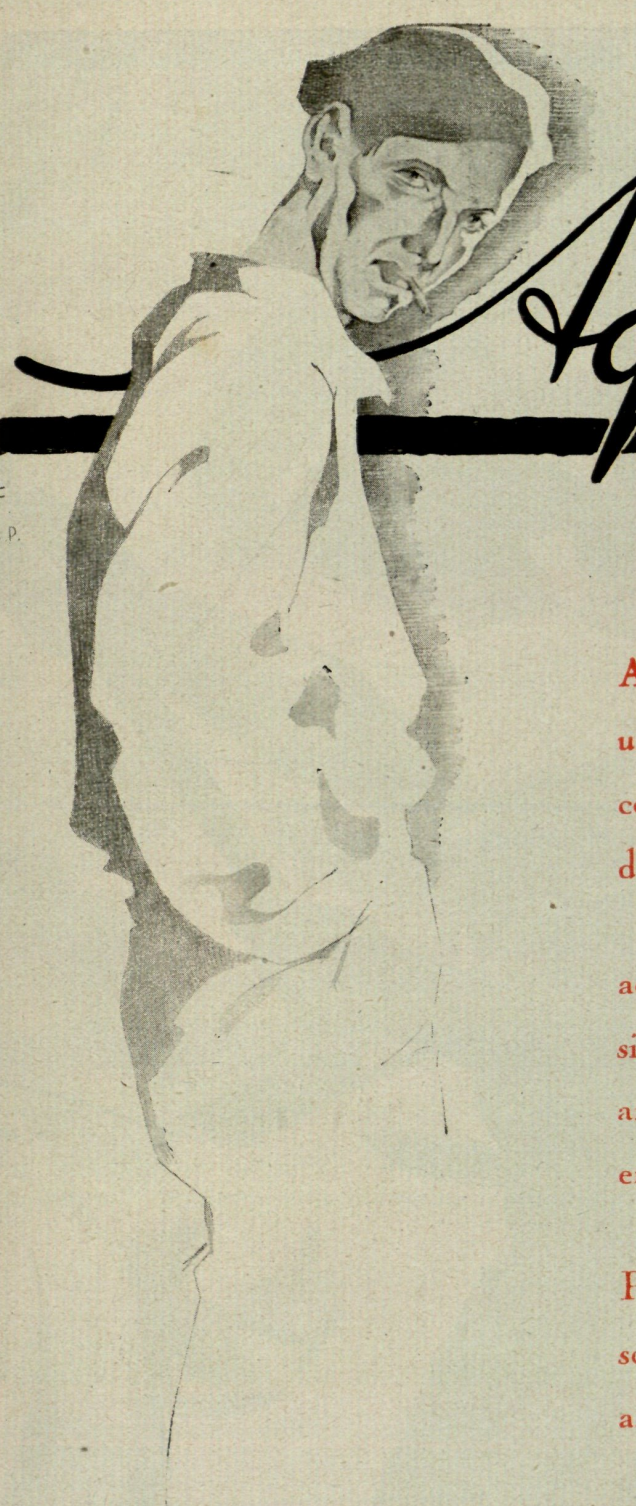
Esguardant les imatges d'un
llibre, a la sala d'esbarjo
d'un jardí per a infants.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Un recó del parc «Màxim Gorki» lloc
d'esbargiment de la mainada de
Moscu.

Aquell xicot...

Aquell xicot callat, de pell de pruna,
un si és o no és esmunyedís
com la balba carícia de la lluna,
d'un aire esquiú i equívoc, malaltís,

aquell xicot tots els matins passava,
silenciós i pàl·lid, solitari,
amb aquell mirar seu, que s'engronxava
en els titulars bèl·lics del diari ●

Però els altres, en veure'l, per bon dia
se'l miraven de lluny, amb la ironia
als ulls i un comentari cru i lleuger ●

Fins que un dia fugí qui sap a on ●
I ara acaben de dir-m'ho; «Ha mort al front» ●

.....

I el altres es passegen pel carrer ●

J. GIMENO - NAVARRO

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

UN ALTRE FRONT DE VICTÒRIA

U B

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

VISIO

de la decadència de

Catalunya

La decadència dels pobles no la promou mai un fet isolat. És el resultat d'uns desencerts o d'unes desercions que s'estalonen i trenquen la continuïtat de les generacions.

La decadència de Catalunya, doncs, no s'ha de cercar en aquest o en aquell fet, sinó en la totalitat de fets que la feren possible. Per això no considerem el Compromís de Casp com la causa de la nostra decadència, sinó que el creiem la primera manifestació.

El Compromís de Casp és un punt definitiu de la història de Catalunya. És el fet que ha apassionat més els nostres historiadors.

El Compromís de Casp ha d'ésser jutjat com una pugna entre pobles confederats que han perdut l'esperit de col·laboració i ambicionen dominis i una supremacia respecte dels altres pobles amb què han pactat, imposant una tendència política no natural a cap dels països confederats.

Els dirigents de Catalunya no compregueren el plet que es ventilava a Casp. I si el compregueren, actuaren massa innocentment perquè no els sigui

Pau Claris

retret com una claudicació. Caigueren, sense protesta, sense reacció, en el parany que els altres pobles confederats li pararen.

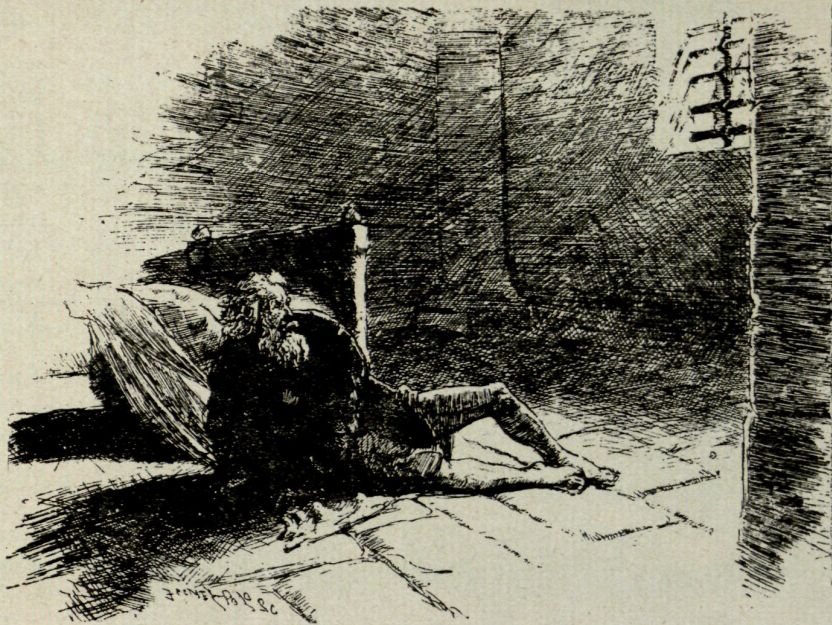
El Compromís de Casp fou, a més a més, un joc de la política europea.

L'Església se'n serví per a mantenir les seves rivalitats i continuar la seva lluita interna. Fou l'instrument del papa aragonès, el qual ajudava un candidat que li havia promès submissió. Serví als estats Europeus que iniciaven llur poder, per a desfer l'imperi democràtic que Catalunya havia creat a la Mediterrània.

El Compromís de Casp fou la resultant d'una lluita ideològica. La grandesa de Catalunya no podia ésser mantinguda, a causa del

seu esperit liberal. Un nou esperit cesarista s'imposà a tota l'Europa. El liberalisme de Catalunya resta com una debilitat. I mentre la nostra terra ofería parlaments i compromisos, el nou esperit imperialista d'aquella època, amb l'amoralitat pròpia de tots els imperialismes, comprava consellers i portava exèrcits a les nostres fronteres per tal d'imposar la nova tendència humiliant.

Jaume d'Urgell
en captiveri al
Castell de Xàtiva

El Compromís de Casp representa el fracàs de l'imperialisme liberal, o sigui de tot imperialisme, i el fracàs d'una confederació per massa lleialtat de l'una part i per massa mala fe de l'altra.

L'amoralitat política, convertida en dogma d'actuació, guanya l'honradesa pública d'un poble. La força trepitja, una vegada més, el dret.

La importància que té el Compromís de Casp per a comprendre tota la nostra decadència, justifica l'espai que hi dediquem. Des del Compromís fins a l'onze de setembre hi ha una cadena inacabable de debilitats i de lluites per a superar aquestes debilitats. El Compromís de Casp fou la primera debilitat de Catalunya; aquesta, justifica i explica totes les altres.

Després, la història de Catalunya s'adorm. Les reaccions naturals vénen arran de la mort del Príncep Carles de Viana. Catalunya volia reparar l'error comès amb el Compromís i intentava crear una dinastia pròpia, independent de la dinastia castellana. Intentava crear una dinastia subjecta al

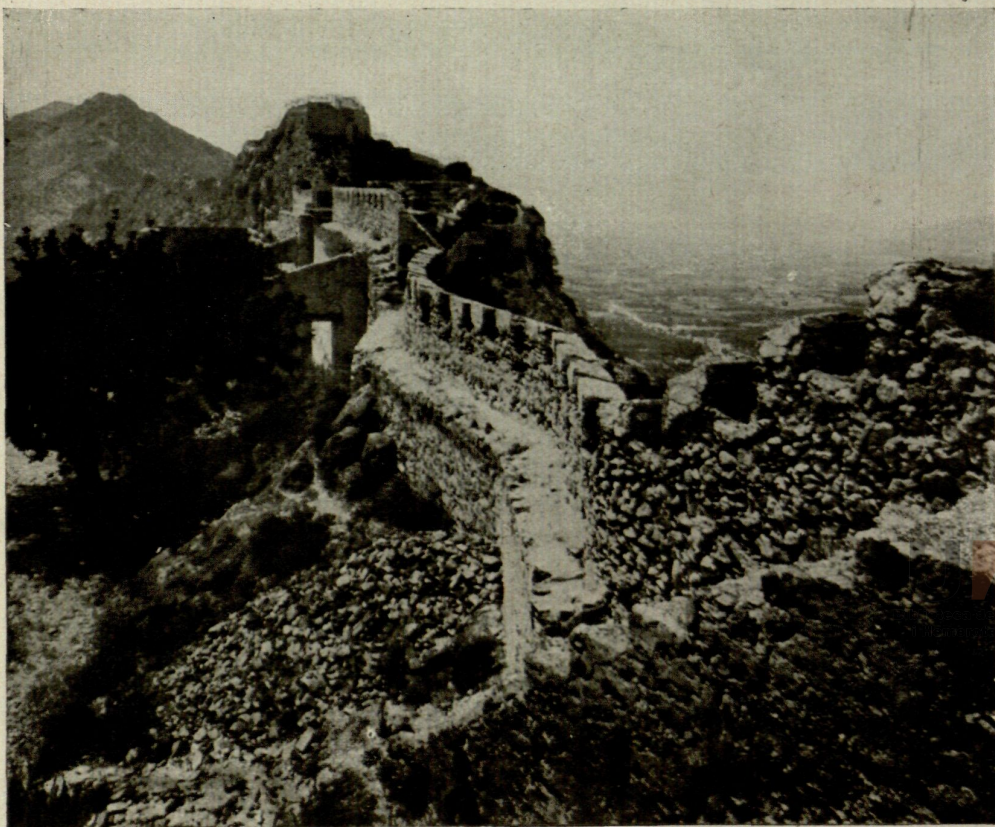
voler popular quan, a Europa, les dinasties tornaven al poder absolut i a la tirania.

Mort el Príncep de Viana, Catalunya emprà la violència per a separar-se de la influència absorbent dels nous reis, però el problema social dels Remences, encès i agreujat pels instigadors reials, priva la victòria de la primera guerra d'emancipació.

Els reis catòlics confirmen la unitat peninsular. El nou esperit imperial, sentit profundament a Castella llavors del segle XV, guanya en tots els camps.

Després, la història de Catalunya dorm encara més. Comença un període d'assimilació i d'imposició del poble que comença d'ésser gran, — Castella —, sobre un poble que ja n'ha estat —, Catalunya. — Quan el primer sent símptomes de decadència, aquesta imposició, com si temés perdre el domini, es torna violenta i tiranitzadora.

Catalunya es carrega de paciència, però quan ja no pot més, quan li han estat preses gairebé totes les prerrogatives, llavors protesta, — això és ja en el segle XVII, — i es llança a una lluita per la

Aspecte del
Castell de Xàtiva

llibertat Es el cèlebre i gloriós Corpus de Sang.

Catalunya tenia l'home clarivident, l'home d'una voluntat indomable, l'home definitiu en la història dels pobles. El cronista fred de la ciutat, contemporani dels fets, li diu: «el pare, el protector, el defensor i l'alliberador de la Pàtria». Aquest gran home fou Pau Claris.

El millor elogi de Pau Claris el trobem en el mateix dietari de la ciutat de Barcelona el dia de la seva mort: «si quiscun ab les venes de sanch de son cos lo agues pogut remediari i tornar la salut ahuera fet de molt bonissima gana». Tot Catalunya s'havia sacrificat per a fer reviure el cos del qui treballa «per a salvar-nos a tots de uns enemics tan cruels». Per a fer reviure el seu cos, queda viu en tots els catalans l'esperit «del qui'ns havia redimits i restituïda sa mare Catalunya a sa pristina llibertat».

Pau Claris intenta rectificar un passat viciós i renovar Catalunya. Intenta privar de la davallada definitiva la nostra pàtria. Lluità amb un material limitat i sabé defensar Catalunya de la voracitat d'un comte d'Olivares. Tingué la gran ambició de defensar Catalunya dels desencerts dels catalans pretèrits.

Pau Claris morí quan assolí la primera part del seu programa, morí quan la victòria semblava definitiva. Mort ell, que era l'ànima i el pensament de la revolta, morí també la seva obra.

Pau Claris donà nova intenció a la política catalana i as-

El Príncep de Viana aclamat pels catalans

ara, i com llavors del segle XV, quan el Compromís de Casp es dividí per a donar successió al tron reial d'Espanya. Catalunya prenia una part preponderant en la lluita.

Dues cases competien. La casa d'Austria, representada per una branca sana, i els Borbó, que eren els capdavanters de la nova política imperial. Els catalans es decanten per la defensa del d'Austria, que representava la legalitat i prometia emparar els drets de Catalunya. El Borbó, representant de la política cesarista del seu avi Lluís XIV

senyalà un camí que després fou imitat per altres catalans també patriotes.

Quan el rei enemic de Catalunya entrava a la nostra ciutat de Barcelona, vençuda la sublevació per la independència dels pobles, deia que somreia a la fatalitat que li havia donat la victòria. Aquella fatalitat que aterra homes i els redueix al no-res quan les pàtries els necessiten més.

El nostre cant dels Segadors recorda aquella època d'opressió, de crims i de tirania que sofrí Catalunya.

Després de Pau Claris, la història de Catalunya es torna encara més grisa. Arriba un moment que gairebé sembla que comença l'anul·lació de Catalunya com a poble.

Els infelïços reis de Castella, els imbècils reis de la depauperada casa d'Austria, passaven rebent els tributs i la sang dels catalans rebels.

L'últim dels àustries, Carles II, morí per impotència física, — és la demostració més gran de degeneració, — sense successió. El món, com

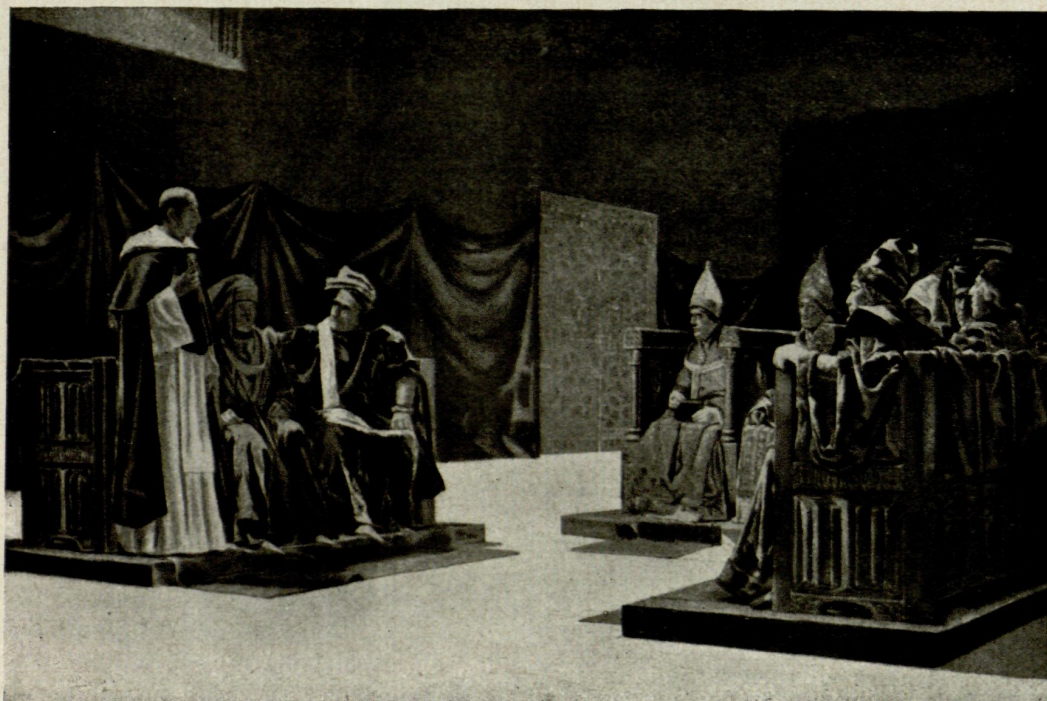
ara, i com llavors del segle XV, quan el Compromís de Casp es dividí per a donar successió al tron reial d'Espanya. Catalunya prenia una part preponderant en la lluita.

Dues cases competien. La casa d'Austria, representada per una branca sana, i els Borbó, que eren els capdavanters de la nova política imperial. Els catalans es decanten per la defensa del d'Austria, que representava la legalitat i prometia emparar els drets de Catalunya. El Borbó, representant de la política cesarista del seu avi Lluís XIV de França, sentí immediatament l'enemistat de Catalunya. Per aixó, després, fruí a aterrar-nos.

Felip V devia comprendre que Catalunya, terra de llibertat i d'honradesa, no recolzaria la seva política de nova tirania i nova explotació. Catalunya, en la Guerra del Successió, fou una vegada més víctima de la seva fidelitat a l'esperit liberal que representà en l'Europa medieval.

Que els enemics de la llibertat, els antics i els nous enemics de Catalunya, aprenguin de la història.

MANUEL CRUELLS

Compromís de Casp

GUERRA DE SUCCESSION

Bona part del regnat de Carles II s'escola en guerres: guerres que no fan sinó presagiar-ne una altra de més llarga, penosa i transcendental. Totes les intrigues familiars, cortesanes i diplomàtiques al volt de la figura mísera de Carles II i de la seva mancança de successió acaben per abrandar Europa en una de les grans conflagracions de la seva història. I Catalunya, per la seva situació geogràfica, per la seva vitalitat guerrera, per les seves afeccions dinàstiques, per les seves ambicions hispàniques, o per la seva hostilitat envers les tendències unitaristes i unitaristes — en poques paraules, per l'amor a la seva grandesa i a la seva llibertat, pren una part capdavantera, de xoc, podríem dir, en la lluita interminable.

Des del punt i hora que el cardenal Portocarrero, vora el llit de Carles II moribund, havia aconseguit arrencar d'aquella agonia el testament a favor de Felip d'Anjou, les grans línies de la lluita restaven traçades, restaven agrupats els principals contendents: Àustria, Anglaterra i Holanda a un costat; França i Espanya a l'altre. I, al volt d'aquests dos nuclis robustos, els Estats satèl·lits, vacil·lants: el Papa, Savoia, Portugal, que acabaran decantant-se envers el pretendent austríac, o sigui, envers la Gran Aliança.

També s'hi decantarà Catalunya. Sols uns capdavanterers lúcids i esforçats, que haguessin gaudit alhora d'un gran poder de suggestió damunt del poble, haurien tal vegada aconseguit evitar a Catalunya d'en-

fonsar-se per camins que la menarien a la consumació d'un tràgic destí. Hi ha motius per creure que els homes de la Generalitat haurien volgut no extreure les actituds adverses a Felip. Però el corrent popular era massa poderós, i el nou rei i els seus representants van contribuir des del primer moment a afirmar-lo amb llur actitud i llurs mesures imprudents i feridores. I, si bé és veritat que, quan Felip va venir a Catalunya i va tenir-hi Corts,

al cap de poc temps va esforçar-se (i la reina amb ell) a afalagar els catalans i guanyar-se'n l'afecte, no va aconseguir mai de crear al calor de la seva persona i d'allò que representava un ambient de confiança i de simpatia populars. L'arxiduc Carles d'Àustria el candidat de la Gran Aliança, se'n duia, ben abans que el coneguessin, l'afecció dels catalans, i havia de menar-los a extrems

d'idolatria que avui, àdhuc procurant de col·locar-nos en la tònica dels sentiments de l'època, ens sorprenen i ens repelleixen.

Però, deixant de banda l'exageració en què van caure alguns catalans (alguns n'hi hagué que haurien sacrificat les pròpies llibertats a la sobirania de l'arxiduc), és indis-

cutible que les tradicions de la dinastia austríaca representada per Carles, sobretot confrontades amb les que encarnava la dinastia borbònica, constituïen una garantia de perduralitat per al règim autonòmic de Catalunya. La propaganda austríaca a la Península es féu en aquest sentit. *Visca la pàtria, Visquen els furs, Visca Carles III*, foren els crits de la revolta contra Felip V per terres hispàniques.

Els aliats comptaven amb un alçament. L'esperaven i l'estimulaven. Però els començaments no els foren favorables en aquest aspecte. Andalusia, on havien intentat un desembarcament, els havia rebutjats. Barcelona mateix, on esperaven trobar complicitats, va proporcionar-los un segon fracàs (maig del 1704): l'estat aliat, després d'haver-la bombardejada, hagué de retirar-se. No obstant, els aliats insistiren, i no sense motiu. Els catalans, sobretot, eren objecte de llurs sol·licitacions. El 7 de març del 1705, la reina d'Anglaterra, la reina Anna, va donar a Mitford Crow instruccions i credencials per a tractar amb els catalans, establir amb ells una aliança i garantir-los les llibertats. I un parell de mesos després (1.º de maig), donava instruccions al comte de Peterborough i a Sir Cloudesly Shovel perquè procurassin apoderar-se de Barcelona i «induir els catalans a cooperar amb ells en la reducció d'Espanya a l'obediència del rei Carles III». Per a això els havien de donar tota mena de seguretats. Ara, que en cas que no trobessin correspondència en els catalans i els espanyols (*Catalans and Spaniards*, diu el document) hauran de procurar reduir-los a la força. Per aquell temps (maig-juliol), mentre s'intensificaven arreu les persecucions contra els partidaris de l'arxiduc, a la Plana de Vic, centre principal de l'austricisme català, esclatava l'alçament. Per això s'anomenaren *vigatans* els catalans que lluitaven contra Felip V. I de la Plana de Vic mateixa van sortir,

CARLES II

CARLES III

signats per vuit nobles vigatans (17 de maig del 1705), els documents de plens poders que havien de servir a Antoni de Peguera i Aimeric i al Dr. Domènec Parera per a signar a Gènova (20 de juny del 1705), amb el plenipotenciari de la reina d'Anglaterra, Mitford Crow el pacte o aliança projectat. En virtut d'aquest pacte, Anglaterra garantia als catalans el gaudi i conservació de llurs privilegis i lleis, àdhuc en cas de contingències adverses a les armes dels aliats. De llur banda, els catalans es comprometien a reconèixer com a rei legítim l'arxiduc i a ajudar els aliats en la forma estipulada en els pactes. I, en efecte, quan per segona vegada, l'estol aliat va aparèixer davant Barcelona, duent a bord l'arxiduc, l'apressament dels catalans per a acudir a llur nou sobirà fou immediat, i la capitulació del virrei Velasco davant l'expugnació de la capital fou qüestió d'una mesada. I el dia 7 de novembre del 1705, l'arxiduc, «el primer Carles III» com ha estat anomenat, feia la seva entrada triomfal a Barcelona.

De la mateixa manera que Catalunya s'havia declarat per l'arxiduc, van declarar-s'hi València, Aragó, les Balears. Era l'antiga corona catalano-aragonesa que apareixia efímerament refeta i independent. Com en la guerra actual, Espanya va dividir-se, però aleshores la divisió va respondre més que no avui, en llur conjunt, a tradicions històriques: d'una banda, els pobles de la corona de Castella; d'altra banda, els pobles de la corona d'Aragó.

La pèrdua de Barcelona fou per a Felip V un cop tan terrible que va esforçar-se tot seguit a reparar-la. Si els aliats aconseguïen afermar llurs posicions a Catalunya, el Borbó es trobaria amb dos fronts de lluita dins la Península: a ponent el front portuguès, a llevant el front català. Però el setge que personalment va dirigir contra Barcelona i que va durar tres mesos (1706), va acabar per a ell amb una desfeta ingent, que dugué els aliats — i amb ells els catalans — fins a Madrid. Amb tot, la possessió de la capital de la monarquia fou breu. L'actitud de Madrid fou aleshores, com ho és avui, decisiva. Sense resistències ni heroïsmes bèl·lics (Felip va donar ordre de no resistir), els madrilenys amb llur adhesió a la causa felipista van contribuir a la retirada dels aliats. Hi va contribuir també l'estratègica distribució i els moviments de les forces borbòniques que, amb l'ajut francès, havien pogut refer-se, i que, avançant cap al regne de Múrcia, van lliurar batalla als aliats. Gairebé fatalment, en la plana d'Almansa (25 d'abril 1707). La gran victòria que obtingueren va permetre als franco-castellans apoderar-se de València i Aragó. Aleshores foren suprimits llurs privilegis i llibertats. No restava a l'arxiduc sinó Catalunya, retallada aviat per l'Oest amb la pèrdua d'una plaça tan important com Lleida (novembre del 1707).

La pèrdua de Lleida va provocar enèrgiques reclamacions per part dels catalans. Els aliats van prometre enviar reforços. I mentre arribaven, el casament de l'arxiduc, a Barcelona, amb Elisabet de Brunswick, i les conquestes de Sardenya i Menorca (1708) van esperarçar els catalans.

No sense motiu. Arribada l'hora de l'ofensiva, Felip, que era dins Catalunya, hagué d'emprendre la retirada i fou desfet a Almenara i Saragossa (1710). Malauradament, Carles i els seus generals no van saber treure tots els avantatges que podien derivar d'una semblant victòria. En lloc de perseguir l'exèrcit borbònic i tallar-li les comunicacions amb França, decideixen avançar da-

munt Madrid; però amb tan poca empena i rapidesa que donen temps — un mes — a Felip per a refer el seu exèrcit. I avançant novament cap a llevant, però ara per Guadalajara i en direcció a Aragó, en un moviment similar a la contraofensiva que ocasionà, en la guerra actual, la desfeta dels italians, al mateix lloc on aquesta desfeta va tenir lloc — a Brihuega — l'exèrcit borbònic aconsegueix una gran victòria (9 desembre del 1710), afermada l'endemà per la victòria de Villaviciosa.

Mentre les tropes felipistes desplegaven aquesta ofensiva, que les col·locava novament dins Catalunya, en desplegaven una altra pel Nord, resultat de la qual era la caiguda de Girona (25 de gener del 1711). En definitiva, doncs, ja no restaven als catalans més places fortes d'importància que Barcelona, Tarragona i Cardona. L'ur situació esdevenia difícil.

FELIP V

Paral·lelament a la lluita dins la Península, la guerra s'havia desenrotllat, no menys intensament, pels camps de batalla d'Europa i, en perllongar-se la guerra, s'havien desplegat els esforços de la diplomàcia per a extreure'n, en un sentit o un altre, els avantatges. Les armes aliades victorioses haurien pogut aconseguir, més d'una vegada, una pau també victoriosa, a Europa i a Espanya. Però les excessives pretensions dels aliats havien malmès aquelles avençades. Anglaterra i Holanda ja havien decidit no enviar més tropes a la Península. Era una altra adversitat, ben ruda, per als catalans. I, en aquestes circumstàncies, un altre esdeveniment advers, decisiu, va venir a fer desesperada la situació dels catalans: la mort de l'Emperador Josep I, que elevava al solí imperial, pel vot dels electors, l'arxiduc Carles, i menava els aliats a abandonar-lo. Si lluitaven per evitar una possible, però no segura, unió de les corones de França i Espanya, no anaven pas a permetre la reconstitució de l'imperi de Carles V en la persona de Carles VI, de l'arxiduc.

A Utrecht (novembre del 1711 - abril del 1713), fou tractada la pau. No fou oblidat el cas dels catalans. Però cap de les solucions proposades pels aliats no fou acceptada per Felip V: ell volia la submissió incondicional. I cap de les potències que s'havien compromès a defensar els catalans i llurs institucions no va voler, en definitiva, arriscar la pau o els avantatges obtinguts a canvi de salvar les llibertats de Catalunya.

A Utrecht mateix, el 14 de març del 1713, en la darrera sessió tinguda a la Casa Municipal, fou signat el tractat d'evacuació. Cinc dies després l'emperadriu va embarcar-se a Barcelona. Ja feia temps que havien partit de Catalunya les tropes angleses, portugueses, holandeses. Ara, complint el tractat d'Utrecht i d'acord amb la convenció de l'Hospital (22 de juny del 1713), l'abandonaven les tropes austríaques. Però no sols l'abandonaven, sinó que, al mateix temps la lliuraven a l'enemic. Així va caure Tarragona. En realitat, ja sols Barcelona i Cardona podien oferir resistència. Ningú, o gairebé ningú, no pensava que es llancessin a una tan arriscada empresa. Al contrari: totes les providències i mesures havien estat preses per a l'ocupació del país i la destrucció dels seus organismes i institucions nacionals.

I, tanmateix, Catalunya va disposar-se encara a resistir. Mancava el desenllaç patètic d'aquell drama: l'expugnació de Barcelona.

FERRAN SOLDEVILA

SETGE DE BARCELONA

DE DARRERS DE JULIOL DEL 1713 A L'11 DE SETEMBRE DEL 1714

El dia 14 de març del 1713 era signat a Utrecht, on les grans potències celebraren negociacions per a la pau, el tractat en virtut del qual les tropes de Carles d'Àustria havien d'evacuar Catalunya. Així, les darreres forces aliades anaven a abandonar els catalans i aquests es trobarien sols en la lluita contra Felip V.

No hi havia, en tals condicions, cap esperança nacional de victòria per al nostre poble. ¿Calia sotmetre's al Borbó, o bé continuar fins al final la lluita desesperada?

Cada un d'aquests dos camins tenia partidaris. I a fi de prendre un urgent termini van ésser convocats, per al dia 30 de juny, els Braços Generals, que venien a ésser, com l'any 1640, el veritable Parlament de Catalunya.

Dels tres Braços — eclesiàstic, militar o aristocràtic, i municipal o popular — el primer i el segon eren favorables a la submissió. Però el Braç popular, representació dels municipis, el dia 5 de juliol va votar, per 78 vots contra 45, la continuació de la resistència. Aleshores el Braç militar, on hi havia molts partidaris d'aquesta resolució, va revotar-se, i l'acord definitiu va ésser el de confirmar la decisió presa per les Corts del 1706, que declaraven exclosa del tron la casa de Borbó.

Unes crides, amb acompanyament de timbals i trompetes, van fer saber al poble la decisió de continuar la lluita.

***

L'enemic va quedar sorprès davant el coratge dels catalans. No esperaven que, isolats del tot, persistissin en la resistència.

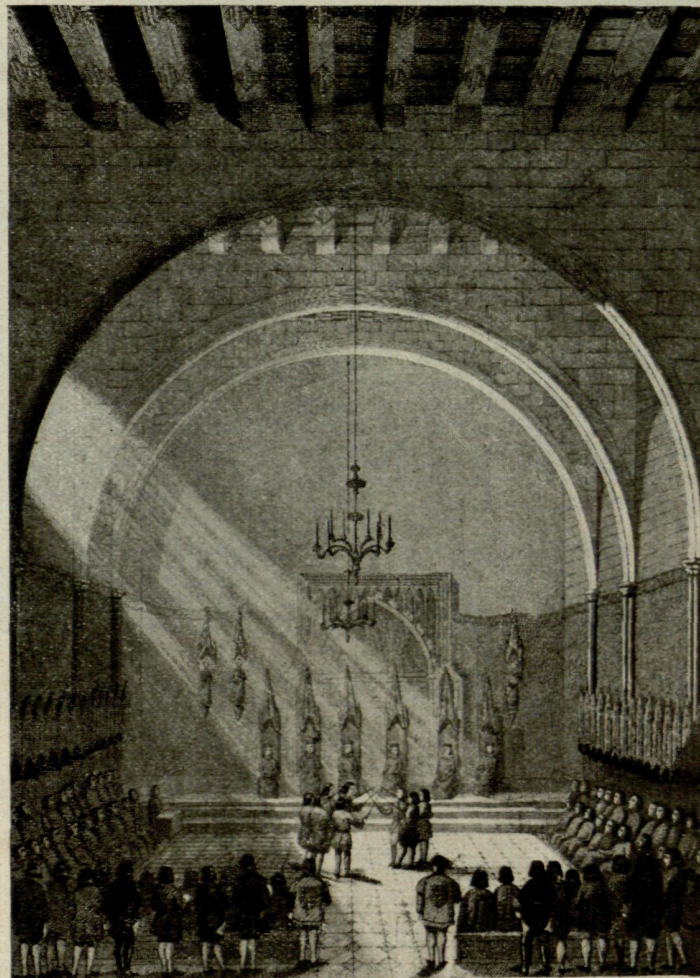
Barcelona era el centre de l'acció patriòtica, i per això contra ella es dirigiren des d'aleshores els principals cops. «Per a abatre Catalunya — deia un dels generals filipistes — cal aixafar-li el cap, que és Barcelona».

A les darreries de juliol del 1713 va aparèixer davant la capital, l'exèrcit franco-castellà del marquès de Pòpuli. Aquest italià havia estat nomenat, el dia 5 d'abril anterior, general en cap de

EL CONSELLER RAFAEL DE CASANOVA JURA DEFENSAR LES LLIBERTATS DE LA PATRIA

ELS CAPITANS DE 'LA CORONELA' JUREN DAVANT EL CONSELL DE CENT, MORIR ABANS DE LLIURAR LA CIUTAT

l'exèrcit d'ocupació. Amb uns 72,000 homes va establir el setge de Barcelona, mitjançant una línia semicircular que anava des de L'Hospitalet de Llobregat a la serra de Colserola o del Tibidabo, passava pel Guinardó i per Sant Martí de Provençals i arribava a la mar.

En començar el setge, les forces de Barcelona eren uns 10,000 homes, la major part formades per la Coronela, milícia ciutadana constituïda per la gent dels gremis. Hi havia també un cert nombre de fusellers i de miquelets o almogàvers, que eren la principal tropa de xoc. Pel juliol del 1713, el general Antoni de Villarroel, fill de Barcelona, va ésser nomenat cap de les forces defensores de la ciutat.

Durant el primer any de setge, aquest no era gaire eficaç, i Barcelona el resistia bé.

Villarroel va fer fortificar alguns punts exteriors, amb vistes a futures operacions contra els assetjadors. Els principals punts al·ludits eren Santa Madrona (a la falda de Montjuïc), el convent de Caputxins (a la banda de Gràcia) i el turó de la Creu de Sant Francesc (a la banda de Sant Martí).

L'enemic volgué apoderar-se d'aquestes posicions que l'amenaçaven. El dia 10 de setembre, després d'uns quants dies de preparatius, va llançar contra una bretxa oberta per l'artilleria a Santa Madrona, tres columnes franco-espanyoles que sumaven 3,000 homes. Els defensors eren

250 catalans que es van batre heroicament i només pam a pam cediren el terreny. Al capdavant els atacants s'apoderaren del convent de Santa Madrona. Però ben poc temps hi van poder

estar, puix que l'endemà el foc de les bateries catalanes, especialment les de Montjuïc, els obligaren a desallotjar la posició.

El dia 6 d'octubre, els franco-castellans van estar a punt de sofrir un desastre. Villarreal havia combinat un atac per a agafar entre dos focs les tropes del duc de Pòpuli. Alguns cabdills de les forces catalanes que lluitaven a les comarques havien d'atacar des de fora, mentre que les de la plaça atacarien des de dins. Per dissort, el principal contingent comarcal no va comparèixer, per dificultats materials o per algun malentès. No obstant, alguns centenars d'homes dirigits per Ermengol Amill aconseguiren rompre les línies franceses per l'espatlla i entrar a la plaça.

Passaren els mesos tràgics del setge i Barcelona seguia resistint. L'enemic imposava gradualment el seu cruel domini damunt Catalunya; però la capital es mantenia heroicament. Ni els nous desenganys per l'actitud dels seus amics de fora, especialment de Carles d'Àustria, van poder tòrcer la resolució dels barcelonins.

En la darrera renovació anual del govern municipal de Barcelona, renovació que tingué efecte el dia 30 de novembre del 1713, va ésser designat Conseller en cap l'advocat Rafael Casanova. Aquest, en un consell de guerra celebrat el dia 16 de maig següent, pronuncià un patriòtic discurs, després del qual es va prendre un acord on es deia que *« les operacions militars han de reglar-se sobre l'inalterable punt que han de sacrificar-se les vides ans que assentir a capitulació de cap mena amb l'enemic i, per lo tant, continuar invariablement en sa defensa, no escoltant cap llei d'acomodament, capitulació o promeses de l'enemic, deliberant que lo mantindre's sia fins que no reste una gota de sang que vessar a sos habitants per a que mai puga la violència enemiga triomfar de cors tan generosos que estimen en més lo sacrifici de vides que la ignominiosa esclavitud de veure's subjectes a qui no pot dominar amb raó, justícia i equitat. »*

La resposta a aquesta bona decisió va ésser l'atac i presa, dies després, de la posició del convent de Caputxins de Gràcia i l'immediat començament d'un violentíssim bombardeig de la ciutat.

* * *

Sota el foc i entre la sang, la defensa de Barcelona continuava. L'exèrcit del duc de Pòpuli, tot i haver estat reforçat, al cap d'un any de setge es manifestava impotent per a apoderar-se de la capital catalana.

Aleshores l'enemic va fer un enorme esforç. Va venir davant Barcelona el mariscal duc de Berwich, considerat com el millor militar de França, amb noves tropes que van fer pujar a 40.000 la xifra dels assetjadors, sense comptar les tropes franco-espanyoles escampades per les comarques. La vinguda de Berwich va esdevenir-se a primers de juliol del 1714.

Un potentíssim material de guerra, en el qual figuraven els últims avanços de la tècnica militar, va entrar en acció contra la plaça, on 12.000 homes, la major part menestrals, combatien amb mitjans molt inferiors des de les muralles esberlades.

La lluita va entrar en una fase de gran activitat. Els catalans van procedir a alguns atacs davant l'acostament de les tropes de l'enemic. A partir del dia 25 de juliol, el bombardeig de la ciutat es va intensificar terriblement.

La situació s'agreujava. Però la combativitat dels defensors de la plaça no minvava pas. El dia 8 d'agost, amb motiu d'un consell de guerra, els consellers de Barcelona i els caps de l'exèrcit van jurar, tot alçant les espases nues, morir abans de sotmetre's.

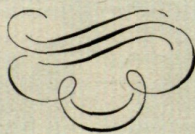
Durant aquell mes d'agost hi va haver nombrosos combats sagnants, especialment davant el Portal Nou i Santa Clara.

Berwich tenia preparat l'assalt general per a primers de setembre. El dia 3 va intimar als barcelonins la rendició. La contesta va ésser que no volien ni escoltar una tal proposta. Ja s'hauria produït de seguida l'assalt; però els dies 4 i 6 van caure grossos aiguats, que van fer ajornar-lo fins al dia 11. Aquell dia 11 de setembre del 1714, que és la màxima data de dolor i d'honor en la història de la nació catalana. El setge gloriós havia durat més de tretze mesos.

A. R. i V.

SETGE DE BARCELONA, SETEMBRE DEL 1714

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

EL GENERAL ANTONI DE VILLARROEL

Nasqué a Barcelona a primers de desembre del 1656. El seu pare, Cristòfor de Villarroel, era militar i estava de servei a la nostra ciutat en la qual Antoni passà els primers anys de la seva vida. Cursà la carrera militar i a finals del segle XVII tenia ja el grau de Mestre de Camp per mèrits de guerra; va romandre de guarnició a Catalunya.

En la batalla de Villaviciosa, que va tenir lloc el mes de desembre del 1710, va contribuir poderosament a l'obtenció d'una brillant victòria i, en retirar-se amb les tropes de Carles, li sortí al pas, a Carinyena, una divisió molt superior. Tot i que féu prodigis de valor, fou menys afortunat que a Villaviciosa, puix que després d'una setmana d'obstinada resistència, es veié obligat a signar una honrosa capitulació. A primers de gener del 1711 Villarroel encara romaní en poder de l'exèrcit de Felip V i no va poder recobrar la llibertat fins a les darreries d'aquell any.

Diverses vegades va pregar, després, que el posessin en servei actiu; però topava amb grans dificultats per a obtenir un càrrec convenient, per culpa de l'enemistat que li tenia, hom ignora per quin motiu, l'influent secretari Ramon de Vilana, Marquès de Rialp, i per això no obtingué destinació fins que aquest cessà en el càrrec. Llavors fou nomenat Inspector General d'Infanteria, (16 de març del 1713), lloc que ocupà fins que va ésser acabada la guerra de Successió.

El dia 11 de juliol del 1713, va ésser proposat Antoni de Villarroel com a Cap Major de les tropes i forces que s'aixecaven en defensa de l'Emperador i de les llibertats de Catalunya. L'endemà dia 12 es va fer el nomenament i es disposà que a les cinc de la tarda, el Diputat Militar i l'Oidor reial, anessin a comunicar-li, constitucionalment, el conferiment d'aquell càrrec, per al qual calia conèixer, com a condició exigida per a poder exercir-lo, les característiques de l'enemic i les qualitats dels generals que el comandaven.

El 25 de juliol del 1713 era bloquejada Barcelona pel duc de Pòpuli amb un exèrcit de 20.000 homes, mentre la ciutat tenia aproximadament la meitat d'aquell nombre de combatents comptant les milícies i les tropes regulars. Les forces ciutadanes formaven « La Coronela » composta de sis batallons, de la qual n'era coronel únic el Conseller en Cap. Les tropes regulars estaven distribuïdes en diverses companyies d'artilleria, enginyers, cavalleria, infanteria, fusellers i, a més, companyies d'hússars, hussars, napolirans i gent de la terra, essent General en Cap Antoni de Villarroel.

El fet que Catalunya hagués de lluitar contra un enemic més important en nombre i material, fa més gloriosa aquesta plana de la seva història.

El 29 de juliol s'intimà la ciutat perquè es rendís i la resposta donada per Villarroel manifestava la resolució de continuar les hostilitats i mantenir la fidelitat al Sobirà del qual depenia la declaració de pau o guerra.

El 28 de setembre del 1713, Villarroel escrivia a l'Emperador una exposició en la qual donava compte de l'estat de bloqueig de la plaça i, entre molts detalls sobre la situació desgraciada en què es trobava el país, posava de manifest que la constància i fidelitat dels comuns i de tots els qui seguien l'honra i la veritat, era ferma, puix que els successos adversos que experimentaven, no els produïen descoratjament, ans al contrari, els servien d'estímul.

L'any 1714, el més trist en la història catalana, començà amb terrorífica grandesa; tota l'alta Catalunya estava convertida en un camp de batalla que s'estenia fins al Penedès i repercutia en el Camp de Tarragona. El toc de some- tent i el troiteig eren sentits d'arreu; un rastre de runes i cadàvers assenyalava el pas de l'exèrcit enemic.

El dia 7 de juliol fou un dia nefast per als catalans; arribà al campament enemic el Mariscal Duc Berwick fill bord del darrer Stuart, que França tenia pel seu millor General, voltat de la flor dels militars d'Espanya i França i amb un exèrcit de 40.000 soldats i 20.000 per a assegurar-li la retirada, a més de 140 peces d'artilleria. Era el principi de l'últim espantós combat de la llibertat antiga contra el novell despotisme.

S'apropava l'hora fatal. En el mes de setembre, la situació a Barcelona era tan crítica, que tothom veia propera l'hora decisiva. El dia 4, Berwick, abans d'intentar el darrer esforç, tocà a Parlament i proposà que si la plaça volia tractar la capitulació, podia nomenar representant, però si es resistia, seria tractada amb tot el rigor militar.

El Conseller en Cap i el General Villarroel, eren partidaris d'escollir l'enemic. En canvi, el Conseller Salvador Feliu de la Peña era del parer de no admetre cap raonament, parer que va predominar junt amb el criteri de portar la defensa a l'últim extrem sense mirar les conseqüències. La resposta va ésser tornada el dia 6 i motivà la dimissió del General Villarroel en la qual exposava els següents detalls: « Quant a les deliberacions mantingudes per V. E. he de manifestar que no m'incumbeix d'intervenir-hi ni de fer que es modifiquin actes tan solemnes que mantenen el prestigi immortal de la Nació de la qual em gloriejo d'ésser fill. La meua declaració no implica consentiment a capitular ni dissenteix que hi hagi ocasions en què l'honor d'oficial es cenyeixi a allò que representen les regles de la guerra, però sempre que la valentia no signifiqui temeritat. Finalment, prego que amb la meua paga se'm proporcionï embarcació fins a Mallorca junt amb la meua família, on esperaré que el Rei em mani tot el que sigui prestar un servei a V. E. Sento haver estat tan inútil, però espero ésser menys dissortat en el desig de servir-vos i confio poder, en deixar les ribes d'aquest mar tempestuós, fer-vos reconèixer l'afecte de la meua més profunda voluntat. »

Tot i aquesta categòrica declaració, Villarroel no abandonà la ciutat. Consta que la tarda del dia 10 es féu donar informació per tres ajudants de l'Estat de les bretxes i de totes les guardies. Un cop assabentat féu dir als senyors del Govern de la ciutat que esperava, pels moviments observats en les línies dels assetjadors, que aquella nit, o a la matinada, aquells assaltarien, per la qual cosa calia reforçar els llocs més exposats. Fos pel que fos, ningú no pot negar que Villarroel donà proves feiaents que complia amb el seu deure puix que, en tornar a possessionar-se del comandament en aquells instants angioixos que li havien fet declinar els seus deures de militar, no podia esperar altra recompensa en vida que una gloriosa mort. Cal, doncs, admirar el gran patriota i convenir que no es feia pagar, sinó que s'avançava a la súplica per a ocupar el seu lloc en el combat.

Aquella nit, per a Villarroel, fou passada en blanc, passejant amunt i avall de la seva cambra en espera continua de noves. No era sol a vetllar: l'últim Conseller en Cap tampoc no dormia comptant el temps que mancava fins a la claror de l'alba d'aquell dia que havia d'ésser el darrer de la seva vida.

Villarroel, sense pensar en la seva dimissió, assabentat del perill en què es trobava la ciutat i amb assentiment del Conseller en Cap que ja era dalt de cavall, va córrer al combat a fer-se càrrec del comandament. En una reunió que va tenir lloc a casa la ciutat, les Autoritats, aconsellades per Villarroel, resolgueren que fos donat un atac general. Fou tret la bandera de Santa Eulàlia i tothom, de catorze anys en amunt, fou cridat a les armes.

El Conseller Rafael de Casanova, amb la bandera, avançà per dalt de la muralla de Junqueres i arribà fins a Sant Pere. En el terraplè, prop de l'hort del convent, una bala el feri. El primer magistrat de Barcelona caigué abraçat a la bandera de la pàtria. En l'extrem oposat, Villarroel dirigia el moviment avançant a cos descobert pel Pla d'en Llú, prop del Born. Terrible i sublim era aquell quadre. Cap tret no es perdia. Cavalls i cavallers desapareixien dels rengles. Un diluvi de projectils aconseguí de desordenar diversos esquadrans. En heur'n esment, Villarroel cridà: « Segueixi l'avanç, que ningú no reculi. Morir o vèncer és el que ens toca. »

Una bala contra el genoll el féu caure de cavall. Fou traslladat a casa seva; mentre el guarien va entrar un oficial per tal de saber com estava i, en veure'l, Villarroel exclamà:

« Aneu a veure la gent per a evitar la darrera desgràcia. »

Vencuda la ciutat, Berwick s'encarregà, en aquest terrible drama, del paper de traïdor. Es mostrà com a executor forçat del govern de Felip V i intervingué en l'empresonament i deportació dels homes als quals havia donat paraula d'honor que podrien restar o sortir de Barcelona segons llurs desigs. Aquest home, violant les condicions de la capitulació, escrivia:

« He fet embarcar Villarroel i una vintena més d'oficials militars. Els he tramès al Castell d'Alacant del qual espero que no sortiran en tot el que els resta de vida. »

El sanguinari Berwick s'equivocà. Record del temps de captiveri és aquesta carta de Villarroel a un general anglès: « Crec que el meu delicté és haver servit amb honor el meu Rei, puix que no trobo cap més causa ni sé que existeixi motiu perquè a Viena no es recordin de mi. Unicament prego a V. E. que procuri la meua llibertat i el rescat del meu honor, la qual cosa espero de la gràcia de V. E. 6 de juliol 1715. »

Ningú no sap si aquesta carta, dirigida al company d'armes Ministre del rei d'Anglaterra, influí en el recobriment de la llibertat, puix que no va aconseguir-la fins que va ésser feta la pau entre Felip V i Carles III.

D'Alacant, Villarroel fou traslladat a l'Alcàsser de Segòvia on roman- gué fins al mes d'octubre del 1725 en virtut del tractat de Viena. D'aleshores ençà va viure en aquesta ciutat, on morí el 14 de juliol del 1742 a l'edat de 86 anys.

En el cor de Castella descansen les despulles del Gran General que defensà Barcelona de l'exèrcit enemic de Catalunya.

AURELI CAPMANY

L'OFENSIVA REPUBLICANA

a

ARAGÓ

Una trinxera prop de
Belchite

Un grup de presoners
en formació

Una operació de gran envergadura, la de més envergadura que s'ha realitzat durant la guerra : tal és l'ofensiva de l'exèrcit republicà de l'Est, iniciada a últims del passat mes d'agost.

Aquest primer lloc que ocupa l'ofensiva d'Aragó entre les operacions de guerra empreses pels soldats del poble, és degut a la importància dels contingents que han intervingut en la lluita, a l'extensió del front atacat i als resultats obtinguts.

Contingents en lluita : són calculats en uns 80,000 homes.

Front atacat : el de Belchite a Tardienta, en una llargada d'uns cent quilòmetres.

Resultats aconseguits : de 15 a 20 quilòmetres d'avanç en direcció a Saragossa, amb l'enfonsament del millor sistema fortifica que tels facciosos tenien en el front d'Aragó i amb presa per assalt de Quinto i Belchite (viles que constituïen poderosos reductes enemics) i les localitats de Codo, Mediana, Ródén, Puebla de Albortón i les que han estat preses en les darreres operacions.

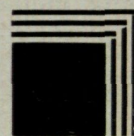
No hi havia hagut encara, en la guerra peninsular, cap altra operació que hagués revestit, en conjunt, proporcions tan considerables. Altres operacions han estat més espectaculars, especialment pels grups geogràfics obtinguts pels rebels, però no han arribat a tenir tanta categoria bèl·lica com l'ofensiva republicana en el front d'Aragó.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Memòria General

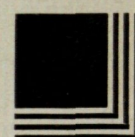
El camarada Ardiaca, Comissari de Propaganda de l'Exèrcit de l'Est, adreçant la paraula a un grup de presoners

Correspon, per tant, al front de l'Est — que és predominantment el front sostingut per Catalunya — l'esforç de més volum i de major eficàcia que l'exèrcit popular ha realitzat fins ara.

Dos objectius principals tenia l'ofensiva: un d'indirecte i un altre de directe. L'objectiu indirecte era d'atraure forces rebels del Nord, per tal d'ajudar els combatents d'aquell front. L'objectiu directe era d'amençar Saragossa — la plaça militarment més important de la Península, tot portant les línies republicanes a pocs quilòmetres d'aquella capital.

En l'aspecte de l'avanç territorial, els majors resultats van aconseguir-se en els tres primers dies de l'ofensiva, on al sector del nord del riu Ebre va arribar-se a Zuera, població situada sobre el riu Gállego i emplaçada en el trajecte del ferrocarril i de la carretera que van de Saragossa a Osca; més avall, s'aconseguí un avanç en fletxa per Villamayor, població silueta a una desena de quilòmetres de la capital aragonesa. En el sector del sud de l'Ebre, l'avanç va ésser més accentuat i sobretot més massís. Enfonsada la línia de resistèn-

Una vista de Belchite

UAB
Biblioteca de Comunicació
Biblioteca General

Un dels carrers de Belchite on es lluità més aferrissadament

Belchite. Els guàrdies d'assalt avancen pels carrers vers el centre de la població

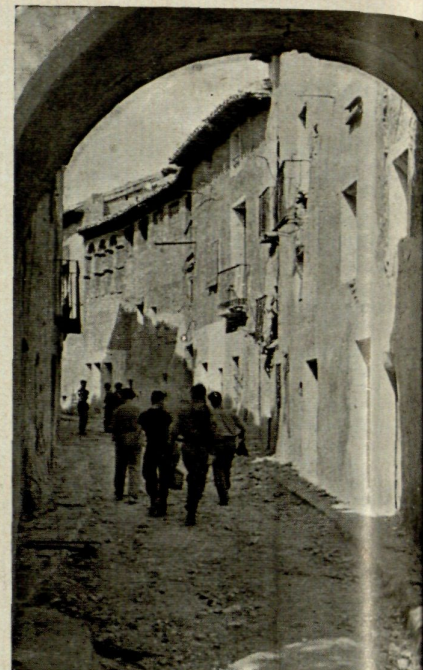
gues pel costat de Puebla de Albortón, o sigui pel nord-oest de la vila assetjada i finalment presa.

Es totjust el sector del sud de l'Ebre el més interessant, des del punt de mira de l'amenaça sobre Saragossa. A l'altra banda de l'Ebre, la capital aragonesa està protegida alhora per aquest riu i pel seu afluent el Gállego. Això explica que l'exèrcit republicà hagi sostingut una forta i tossuda ofensiva local pel costat de Puebla de Albortón i Fuendetodos, i que els contraatacs dels rebels hagin vingut pel sector Sud-Ebre amb marcada preferència. Per aquest sector, més que per cap altre, ha de jugar-se, potser aviat, la sort definitiva de Saragossa.

El descabdellament de l'ofensiva que es va emprendre des de Belchite a Tardienta, va permetre múltiples cops ofensius de les forces populars en el front que ocupa l'exèrcit de Llevant, o sigui cap a la banda de Terol, tant al sud com al nord d'aquesta capital. L'envergadura de les al·ludides operacions ha estat modesta, però llurs resultats són força considerables. La «hèrnia» que havia format al sud d'Albarrací l'ofensiva facciosa de setmanes enrera, ha estat reduïda notablement, i al nord de Terol ha quedat molt amenaçada la gran línia de comunicacions, que és la del ferrocarril i la carretera a Saragossa, de manera que amb un nou salt de pocs quilòmetres que fessin els nostres cap a l'oest, la dita línia quedaria tallada, i només restarien als rebels les comunicacions secundàries i precàries a través de la serralada d'Albarrací. En aquestes condicions es fa difícilíssim que el comandament feixista pugui realitzar, des del sector de Terol, la seva tan anunciada ofensiva en direcció a la costa mediterrània.

Amb tot això que hem exposat es demostra que l'ofensiva republicana en terres d'Aragó ha assolit resultats positius i de transcendència. S'ha vist, de més a més, que Catalunya i la República tenen en el front de l'Est un exèrcit potentíssim, del qual poden esperar-se'n en temps pròxims, resultats definitius.

CAPTAIN MORLEY

Un carrer de Quinto

Servei de vigilància als carrers de Quinto

L'OBRE R *i el* SINDICAT

**LA TASCA DE CAPACITACIÓ PROFESSIONAL
"DEL SINDICAT DE TREBALLADORS D'AIGUA, GAS I ELECTRICITAT"
SECCIÓ BARCELONA - U. G. T."**

Es indiscutible que els Sindicats obrers, en tant que hegemonitzadors de les aspiracions proletàries, tenen una elevada missió a complir, no solament en allò que fa referència a afers de caràcter purament defensius, sinó en l'aspecte ofensiu — de formació i de capacitat tècnica.

Quan les imposicions naturals del règim capitalista exigien com a base primordial una actuació defensiva, en el sentit de salvaguardar els interessos col·lectius, els Sindicats no pogueren dedicar l'atenció que requereix l'aspecte cultural, perquè l'activitat desplegada en aquell aspecte absorbia tota la seva activitat; però avui, després del canvi experimentat en l'activitat professional conjunta, per lògica conseqüència del moviment superatiu que s'inicià amb el nou ordre econòmic de la revolució, el Sindicat ha de dedicar, i dedica, atenció preferent a totes aquelles coses que poden contribuir, de manera específica, a la formació i capacitat tècnica de l'obrer.

Potser, en aquest aspecte, un dels Sindicats que ha donat major importància a la tasca cultural a desenvolupar en benefici del proletariat i de la pròpia indústria, ha estat el «Sindicat de Treballadors d'Aigua, Gas i Electricitat-Secció Barcelona», pertanyent a la U. G. T. L'historial d'aquest organisme, que ha posat sempre a contribució de l'elevació moral dels seus militants el màxim esforç, ens relleva de fer un estudi retrospectiu de les seves activitats sindicals. Bastarà assenyalar que en les seves directrius ocupa lloc preferent tot allò que té relació directa amb la tasca d'aconseguir l'elevació material i la capacitat tècnica dels seus afiliats.

Es natural, doncs, que en plantejar-se la qüestió que suscita el nou ordre econòmic establert com a conseqüència de la revolució i de la guerra, el «Sindicat de Treballadors d'Aigua, Gas i Electricitat» es preocupés de cercar aquelles orientacions necessàries per a situar el Sindicat dintre del marc de les activitats i de les exigències del moment, treballant amb incansable activitat per la superació i resolució dels problemes que planteja. A aquest fi, els seus dirigents, que han demostrat una capacitat i un amor professional inestimable, procuraren convertir el Sindicat en un veritable Casal de l'obrer, on aquest trobés els elements de cultura i d'esbarjo necessaris per a sentir-se atret per la seva acció pedagògica, en un sentit professional.

De la tasca desenvolupada en tan poc temps en parla, amb més eloqüència que podríem fer-ho nosaltres, el resultat aconseguit.

El «Sindicat d'Obrers d'Aigua, Gas i Electricitat-Secció Barcelona», que no és un organisme directiu en l'aspecte industrial, sinó, com ja hem dit, un element de capacitat i de formació professional, té instal·lada una seleccionada biblioteca de caràcter tècnic, en la qual hi ha aplegades totes aquelles obres que poden interessar directament els obrers de la indústria, els quals hom procura d'atreure a aquesta obra de cultura professional per mitjà de cursos i conferències que desvetllen en ells l'alt sentit de responsabilitat que en la nova organització econòmica del país correspon al proletariat.

Hi ha, encara, establerts uns cursos especials, que en aquests moments tenen un caire elemental i que més endavant aconseguiran, per natural graduació, el caràcter d'estudis superiors. Complementen aquests estudis les sessions de cinema que es donen periòdicament i que estan exclusivament destinades a la investigació tècnico-científica.

Aquest aspecte del Sindicat, considerat com a llar de l'obrer en tot allò que atany directament a qüestions essencialment professionals, és una de les obres que més cal destacar de la nova estructuració de la vida sindical dels organismes pertanyents a la Unió General de Treballadors. El «Sindicat de Treballadors d'Aigua, Gas i Electricitat», que no d'ara, sinó de sempre, ha demostrat posseir un concepte just del que significa la vida col·lectiva del proletariat, dóna un exemple de la seva capacitat directiva amb l'aportació que fa a la nova economia, preocupant-se de la completa i natural capacitat tècnica dels seus afiliats, segurs com estan els dirigents que del grau de capacitat que demostrï l'obrer per a la seva professió ha de provenir-ne l'èxit definitiu de la revolució proletària que s'inicià el 19 de juliol.

No es tracta d'establir competències ni de portar a cap contrastos qualificatius. Volem, només, remarcar la importància que té per al futur de Catalunya i de la República el fet que els organismes sindicals, capacitats del seu deure, obrin de bat a bat les portes de la cultura al proletariat. En aquests moments de transformació específica i d'evolució general, ens cal nodrir els llocs de responsabilitat amb homes que sentin com a pròpia la vida econòmica del país i que posseeixin la necessària capacitat per a ocupar-los amb èxit.

Els estralls que forçosament ha de produir la guerra, la transformació del règim econòmic i el lògic desnivell en la nostra economia com a conseqüència de la lluita actual, faran necessari l'esforç multiplicat de tots per a aconseguir el redreçament de la vida activa de la República, en incorporar-se a l'activitat normal, una vegada vençut l'enemic i els exèrcits invasors. Es de cara a aquesta activitat i també de cara a la guerra, que actua en tot moment el «Sindicat de Treballadors d'Aigua, Gas i Electricitat», formant una promoció de tècnics aptes per a fer front a tota eventualitat i destinats, d'una manera preferent, a laborar pel futur econòmic del nostre país des dels seus llocs de treball.

L'ESPERIT DE LLIBERTAT DELS POBLES

No és possible de concebre un poble sense que en la seva massa vibri un altíssim esperit de llibertat. Tant, que ens atreviríem a afirmar que és la llibertat el que justifica la seva existència. ■ Es per això que en el transcurs de la Història es registren infinitat de lluites semblants a la que sosté el poble espanyol contra els seus invasors italo-germànics. ■ En realitat, la llibertat és el sentiment vital dels homes i, com a conseqüència, de les col·lectivitats ètniques. ■ Fóra injust, doncs, de creure que el poble italià, com el poble alemany i tots els altres pobles sotmesos a la tirania d'un dèspota, han renunciat els seus drets de sobirania en tolerar una dictadura imposada per la violència en un moment de depressió moral i espiritual de la col·lectivitat. ■ Ni Itàlia, ni Alemanya, ni cap altre poble, pot renunciar a la llibertat sense prèvia renúncia de la seva existència. ■ Per això, doncs, hem de creure que la reacció experimentada per la massa viva dels pobles sotmesos, és l'exponent més clar de la seva personalitat nacional. ■ Per altra banda — i en aquest aspecte convé no oblidar la clara lliçó de la història — el poble que lluita per la seva llibertat és un poble invencible, com ho demostra el cas concret i actual de la nostra lluita contra els exèrcits invasors que tracten de defensar-se de l'escomesa reactiva del poble, sumant al despotisme capitalista l'Espanya republicana, espiritualment indomtable. ■ El feixisme i l'imperialisme són dues formes vives del poder que té les seves essències en la força bruta, i contra el qual la humanitat ha reaccionat amb una empenta incontenible. ■ La pèrdua d'Espanya

per part del capitalisme internacional ha estat la determinant de l'acció bèl·lica que s'ha desfermat contra el nostre país, el qual lluita per la seva llibertat i per la llibertat de tots els pobles oprimits del món civilitzat. ■ En realitat, el capitalisme, que veu destruïda la xarxa de domini estesa damunt Europa per la reacció vital dels pobles italià i alemany, reacciona pel seu compte per tal de defensar els darrers reductes del despotisme. ■ Però la reacció alliberadora, és massa forta per a poder-la contenir. ■ Ni amb l'ajuda de les armes, posades al servei de la barbàrie, podrà ésser vençut el poble que, conscient de la seva missió humana, defensa l'esperit de llibertat que és consubstancial a la seva pròpia existència. ■ L'esperit de llibertat dels pobles dóna alè a les masses i afirma la seva convicció nacional, base primordial de la unitat internacional dels homes i dels pobles. ■ Espanya, que actualment passa per la prova del foc, amb l'intent de violenta invasió a què se la vol sotmetre, sabrà donar l'exemple de serena vitalitat per a destruir en les seves arrels el despotisme capitalista que, amb la lluita actual, tracta d'evitar la desfeta total d'un sistema de govern que ha passat a la història, com un mal somni

■ La victòria d'avui — Espanya no serà mai del feixisme — serà una confirmació de la victòria d'ahir, aconseguida per la reacció, la justa reacció, d'un poble que té consciència dels seus drets i que sap, a bastament, que el seu destí es fonamenta en l'esperit de llibertat de la massa. ■ Itàlia i Alemanya, com Espanya, han reaccionat. ■ I d'aquesta reacció, que és el principi del retrobament espiritual i racial de la pròpia nacionalitat, amb el domini de la llibertat col·lectiva, que és la base de la justícia humana, ha estat el que ha posat en perill la pau d'Europa. ■ De la potencialitat econòmica dels països dominats pel Führer i pel Duce hem de dubtar-ne. ■ Els errors, l'orgia, la incapacitat directiva dels que s'erigiren en dictadors per a defensar uns interessos que no eren els de la col·lectivitat, han portat Itàlia i Alemanya al fracàs econòmic i avui veiem com la misèria i la fam obliguen el poble a reaccionar, desfent-se de la somnolència a què els havien sotmès amb prometes que no podien convèncer ningú, però que tenien poder de permanència mentre la riquesa natural del país, ja exhaurida, permetia la disbaixa de les grans parades militars i el manteniment d'un cos de policia que exercia les

funcions hegemontitzadores de la massa, amb raons que tenien la seva base en la més execrable violència. ■ Només amb l'anul·lació de la personalitat nacional de la massa, era possible de mantenir en peu dictadures criminals com les que estan a punt de desaparèixer d'Itàlia i d'Alemanya. ■ Però l'esperit de llibertat dels pobles desperta al més petit impuls reactiu i Espanya, amb la seva guerra d'independència, ha estat l'espurna que ha encès la flama de la llibertat en l'esperit dels esclaus, que altra cosa no són els homes que voluntàriament es sotmeten a la tirania d'un dèspota. ■ La llibertat és l'essència vital dels pobles. ■ Per a defensar-la o per a reconquerir-la, tal com està el panorama actual d'Europa, caldrà sotmetre's a una lluita continuada i forta, amb fructífer vessament de sang; però la victòria definitiva serà d'aquelles masses populars que senten en el més pregon de la seva ànima, l'ànima incontinguda de llibertat, que és tant com dir l'anhel imperiós de viure. ■ Un poble viu, un poble amb ànima, un poble que tingui consciència de la seva missió específica, sabrà reaccionar, tard o d'hora, davant l'escomesa dels bàrbars que tracten de privar-lo de la llibertat. ■ I reaccionarà perquè en l'esclavitud imposada per la violència hi trobarà la pròpia renúncia a la vida i a les activitats humanes. ■ I les col·lectivitats ètniques, quan són un cos viu i tenen una ànima oberta a tots els ideals de pau i de justícia humana, reaccionen, imponents, de la manera arrogant i digna que ha reaccionat Espanya en veure's atacada pels fariseus. ■ Aquesta reacció d'Espanya i del poble català serà l'inici del redreçament de tots els pobles del món que tinguin consciència de la seva personalitat, els quals en batre el feixisme i desfer-se del jou capitalista, esdevindran el far d'aquelles altres comunitats de ciutadans, germans nostres, que viuen encara en un món obscur víctimes d'una iniqua explotació per part dels paràsits de la societat, els qual especulen amb la submissió o manca d'esperit de combat dels explotats. ■ La U. R. S. S., però, ha marcat la pauta al proletariat universal i aquest ha iniciat ja la marxa triomfal vers el seu alliberament i vers la unitat de tots els treballadors per a bastir una societat francament humana i per a enderrocar tots el privilegis de raça i de casta. M. V.

EL COP DEL JAPON

LES FORCES XINESES DEL NORD, QUE ESTAVEN SOTA EL CONTROL JAPONÈS, VAREN SUBLEVAR-SE CONTRA ELS INVASORS. A TUNGCHOF EL RESULTAT FOU DE 300 JAPONESOS MORTS. AÇÍ VEIEM UNS NIPONS, SOBRE LA MURALLA DE DITA POBLACIÓ, DISPARANT CONTRA ELS REVOLTATS

¿ Què és això que ara passa a l'Extrem Orient? Els lectors de diaris, que ja tenen prou feina a formar-se una idea clara dels fets pròxims de la situació internacional, troben sovint que el cap els roda davant les confuses referències sobre el llunyà conflicte entre el Japó i la Xina.

En primer lloc, cal dir que es tracta, més que d'un veritable conflicte entre dos Estats, d'una nova agressió que contra la República xinesa realitza l'Imperi japonès, el qual ja fa molt de temps que posa en pràctica, per graus, el seu propòsit d'apoderar-se d'una part de la Xina.

Els japonesos han donat, a través dels anys, diversos cops d'aquesta mena contra la seva víctima. Els cops s'han fet més freqüents de l'any 1931 encà. I el Japó imperialista, per compte de sentir-se satisfet amb els grossos talls territorials de Formosa, la Corea i la Mandxúria, segueix demostrant la seva insaciable fam de terres i envaeix el nord de la Xina, amb el pueril pretext de banals incidents.

¿Per què ha triat el Japó aquest moment per al nou cop? No costa gaire d'endevinar-ho. Ha considerat que les potències estan preocupades per la guerra d'Espanya i per les possibles complicacions internacionals d'aquesta guerra, i que així el cop propi contra la Xina no topa amb cap obstacle important.

Molt convençut d'això deu estar el Govern de Tòquio quan ha tingut l'audàcia d'atacar Xang-Hai, la gran ciutat xinesa de més de tres milions i mig d'ànimes, on hi ha les importantíssimes concessions internacionals, que representen un enorme con-

LA LLUITA ALS CARRERS DE DARROCH, XANG-HAI

junt d'interessos econòmics. L'audàcia nipona ha arribat fins a l'extrem de convertir la zona internacional de Xang-Hai en base de guerra. Una guerra que oficialment no existeix, a despit dels milers de morts i de les destruccions que ja ha ocasionat.

LES TROPES JAPONESES EN ENTRAR A TIENTSIN

I encara ha arribat més enllà el Japó: ha declarat el bloqueig de la costa de Xina, sense cap escrúpol ni cap por per la vulneració del Dret internacional i pels perjudicis que causa als altres Estats.

Val a dir que les potències europees no poden plànyer-se del fet que el Japó hagi aprofitat llurs mals exemples i llur feblesa per a intentar l'assoliment de les seves co-bejances. Les toleràncies i les abdicacions de la Societat de Nacions i dels grans Estats democràtics, no solament han permès la realització d'injustícies i violències, ans encara han obert la porta a noves violències i a noves injustícies. Hi ha errors i defa-

llences que hom pa-
ga, no una vegada
sola, sinó moltes ve-
gades. I aquell es-
forç, que hom volia

estalviar-se per egoisme i mandra, ha de
fer-se al capdavall en pitjors condicions
i augmentant i tot.

No és segur, però, que el Japó li faci bon
profit la nova agressió contra la Xina. De
moment es troba embolicat en una cam-
panya molt més difícil i lenta del que es
pensava al principi. Si els xinesos continuen
resistint com fins ara, els japonesos hauran
de comprometre en l'aventura una consi-
derable part de l'exèrcit propi i tindran
tela tallada per molts mesos. Un territori de
nou milions de qui-
lòmetres quadrats i
els seus 500 milions
d'habitants no po-
den ésser engolits

amb unes quantes mossegades, per molt
tallants que siguin les dents de l'agressor.

Des del punt de vista de la política in-
ternacional, convé tenir en compte un altre
aspecte de la guerra xino-japonesa. Si aques-
ta s'allarga, el Japó, entretingut a les planes
i a les costes de la Xina, no estarà en bona
situació per a emprendre o sostenir accions
de gran envergadura. Mentrestant la U. R.
S. S. tindrà a Europa les mans més lliures
que abans, en minvar per a ella, a
l'Extrem Orient, l'amenaça nipona.

Una magnífica obra de divulgació de la Conselleria d'Agricultura

La BIBLIOTECA DEL PAGÈS fornirà els nostres camperols de tots els coneixements científics indispensables per al millorament i incrementació de la nostra producció agrícola

Sigui per l'especial distribució de la nostra explotació agrària, sigui per la diversitat que des de fa anys i anys ha existit en els sistemes de conreu de la nostra terra, és un fet evident que la nostra pagesia no ha sabut extreure de la nostra riquesa agrària tot el profit que n'hauria estat possible, tant des del punt de vista productiu com en el de la defensa i puresa del producte.

La nostra terra ha estat treballada fins ara d'una manera empírica, amb uns mètodes de conreu que s'han anat traspasant de pares a fills i que s'han anat perfeccionant i afinant amb els ensenyaments de la pròpia experiència. Precisament el magnífic rendiment que la nostra pagesia treu de les terres que conrea demostra que, sense la col·laboració preciosa d'un estudi racional de les normes de treball, els nostres homes del camp han sabut amb un esforç i una tenacitat tradicionalment i genuïnament catalanes, suplir mantes vegades l'aplicació dels coneixements científics que avui dia no poden deixar de desco- nèixer-se.

La Conselleria d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya orienta les seves activitats a dotar la nostra pagesia de tots aquells coneixements de la naturalesa amb la qual conviu en continuament, per tal que el seu treball sigui alhora més planer i profitós. La Conselleria d'Agricultura s'ha preocupat que els conreadors que no puguin acudir a graduar-se a les Escoles d'Agricultura però, que, tanmateix, senten l'afany de saber les normes justes per a l'explotació de les terres i del bestiar i les modernes orientacions sobre l'avenç i la millora dels sistemes de conreu, ultra les mesures de defensa contra els múltiples perills que amenacen els productes del camp, puguin, per mitjà d'una sèrie de publicacions que es faran arribar a llur abast, adquirir tota aquesta sèrie de coneixements indispensables per al millor rendiment de la nostra producció agrícola amb els mínims esforços i despesa, tan necessaris en aquesta època de guerra, en què cal mobilitzar tots els nostres ressorts productius.

***

La nostra pagesia, doncs, no es quedarà orfe de tots aquests coneixements. La Conselleria d'Agricultura, amb una encertada visió dels problemes del camp en un país en guerra, ha disposat la publicació d'una sèrie de volums enquadrats en la «Biblioteca del Pagès», que vindran a satisfer la necessitat i les apetències dels nostres camperols, desitjosos de cooperar amb el seu màxim esforç a la intensificació i millorament de la producció agrària.

***

La «Biblioteca del Pagès» es publicarà sota la inspiració d'un Consell de Redacció integrat pel Director General d'Agricultura, com a Director, directors de l'Escola Superior d'Agricultura, dels Serveis Tècnics d'Agricultura i de l'Institut dels Sòls, com a Consellers i de Ramon Rierola i Iserna, com a Secretari. Els col·laboradors de la «Biblioteca del Pagès», seran tots els Professors de les Escoles d'Agricultura de la Generalitat, els Tècnics de l'Institut dels Sòls, els dels Serveis Tècnics d'Agricultura i els del Departament d'Agricultura.

La «Biblioteca del Pagès» tindrà tres seccions:

A) Una Secció d'Ensenyament Bàsic que es proposarà donar als pagesos la cultura indispensable per a acometre els temes que se'ls presentin en el decurs de la seva formació ulterior. Es a dir, donar-los una base de fertilitat suficient perquè puguin recolzar en ella tota la seva cultura de tipus professional.

Dintre d'aquesta Secció es publicaran obres de Físico-Química, Geologia, Botànica, Zoologia, Biologia, Astronomia, etc.

B) Una Secció d'Ensenyament Tècnic, que tendirà a fer monografies de conreus i del bestiar, i a tractar aspectes concrets de la pràctica cultural o ramadera a Catalunya.

Dintre d'aquesta Secció es publicaran obres de: Mecànica agrícola, Fitotècnia general, Conreus herbacis, Silvicultura, Ampelografia i Viticultura, Fructicultura, Construccions rurals, Zootècnia especial, Zootècnia general, Indústries agrícoles, Economia agrícola, Comptabilitat, Topografia, Meteorologia, etcètera.

C) Una Secció d'Aplicació, que anirà adreçada a donar als pagesos les orientacions precises per a la millora de la producció i la defensa contra els flagells dels conreus i del bestiar.

Dintre d'aquesta Secció es publicaran obres de: Patologia vegetal, Patologia animal, Higiene rural, Millorament dels conreus, Millorament del bestiar, Organització i administració agrícoles, etc.

Cada una d'aquestes Seccions es nodrirà amb treballs originals i amb traduccions. Com a mínim sortiran durant l'any quatre exemplars de cada Secció. Es procurarà donar a la «Biblioteca del Pagès» un ritme que permeti que surtin els exemplars mensualment.

El primer volum de la «Biblioteca del Pagès» ha fet ja la seva aparició. Es de la Secció d'Aplicació i el seu títol és el següent: «Manual de tractaments contra els enemics dels arbres fruiters». N'és autor Ramon Bardia i Bardia. A més durant el corrent any del 1937 veuran la llum els següents volums:

Secció d'Ensenyament bàsic. «Què és la ciència del sòl», autor Antoni Oriol i Anguera; «Iniciació a la Botànica», autor Pius Font i Quer.

Secció d'Ensenyament Tècnic. «Avicultura pràctica», autor Enric Coromines i Cortès; «El llibre dels empelts», autor Ramon Sala i Roqueta.

Secció d'Aplicació. «El que ja hem esmentat de Ramon Bardia i Bardia i «Manual de tractaments contra els enemics de les plantes d'horta», del mateix autor.

També dintre aquest any es publicaran probablement, dues traduccions: una de l'alemany, titulada «Biologia botànica» i una altra de l'anglès, titulada «Les cooperatives agrícoles de venda als Estats Units».

***

Com es pot veure pels títols enunciat, l'obra de divulgació de la Conselleria d'Agricultura és d'una gran amplitud i conté tots aquells coneixements necessaris per al millor rendiment de la nostra producció agrícola i ramadera. Amb aquesta Biblioteca, la nostra pagesia, a la recerca sempre de totes les innovacions que facin més fructífera la seva tasca, trobarà tots aquells elements que no poden mancar avui a cap treballador agrícola del món.

■ AMERICANA

PANTALLA

LA MERAVELLA
DEL COLOR EN

Herència de Mort

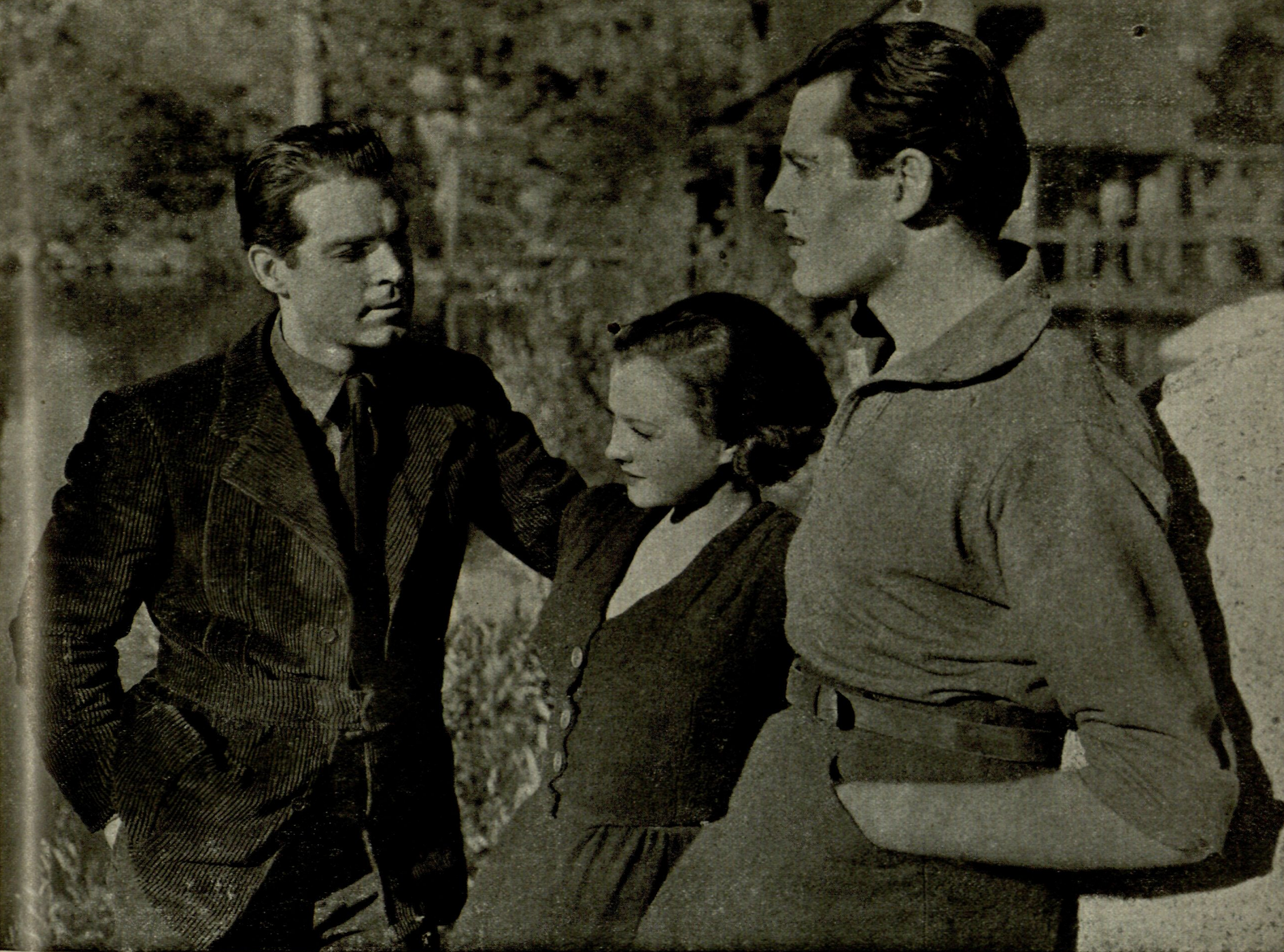
Quants anys fa que veiérem les primeres pel·lícules en color?... Però... potser no fa anys, sinó segles. Eren els dies de la prehistòria del cinema, quan la mainadera ens hi portava perquè, seguts en els bancs de fusta d'un barracó, ens poguéssim distreure mentre passaven les primitives vistes, que aleshores anaven sempre unides al nom d'Edison o dels Germans Lumière. Davant dels nostres ulls es desenrotllaven escenes divertides o curioses que duraven tan sols uns minuts: el noi de l'adroguer perseguit per un gos que volia menjar-se les salsitxes que aquell portava a la panera; l'home de la manguera de regar que dутxava a tort i a dret els vianants; la flauta màgica o el piano encantat al so del qual ballava, sense poder-se contenir, tot aquell que l'escoltava. Va ésser llavors quan veiérem la primera pel·lícula en color o de color. Cal tenir en compte que fou també aleshores quan oírem la pel·lícula parlada.

La pel·lícula sonora o parlada d'aquella època era, senzillament, una cinta que s'acompanyava de la música o parlament d'un fonògraf situat davant de la pantalla, a la vista del públic i dins del qual (puix l'invent fonogràfic era recent) semblava que s'hi barallessin tots els gats i gossos del barri. Si es volia sincronitzar el so amb

UNA MAGNIFICA ESCENA D' "HERENCIA DE MORT" DIRIGIDA PER HENRY HATHAWAY

FRED MAC MURRAY, SYLVIA SIDNEY I HENRY FONDA. PRINCIPALS INTERPRETS D' "HERENCIA DE MORT"

la visió, eren oïdes les paraules quan l'actor tenia la boca tancada, esclatava el plor quan l'actriu reia amb estrèpit i sonava la riallada quan queien dels seus ulls llàgrimes com a punys. L'èxit fou tal que el Sèptim Art va decidir romandre mut fins que fos major d'edat. I, en efecte, mut a restat durant mes de 25 anys.

En quant al color no era molt més perfecte. Després d'impressionada i revelada la pel·lícula, s'empastifava gràcies a uns vermells i a uns blaus que provocaven la compassió i ferien la vista.

Al seu temps el cinema fou capaç d'expressar per si mateix allò que al principi va manllevar a les altres arts; al seu temps començà a parlar i a cantar; al seu temps, es revestí i es guarní de la variada i extensa gama del colorit de la pròpia naturalesa. Els últims assaigs realitzats són ja d'una perfecció absoluta i pot proclamar-se, en veu alta, que amb la possessió del color aconsegueix el Sèptim Art l'última de les seves grans i definitives conquestes.

Ara bé; ¿ha estat degudament emprat el color en les darreres pel·lícules? Es curiós observar que a les esmentades pel·lícules els ha succeït exactament el mateix que a les primeres cintes sonores, (en el temps de la prehistòria del cinema de què parlàvem abans), quan els seus realitzadors boigs d'entusiasme davant de la descoberta de la fotografia de moviment es preocupaven de fotografiar escenes quant més mogudes millor, (curses, balls, temes de gran velocitat) i així també, les primeres cintes sonores van proporcionar-nos un ^{Biblioteca de Comunicació i Teatre General} ~~empatx~~ empatx de cançons, músiques de carrer i números d'opereta. El cinema en colors naturals ha tingut també, recentment, la seva època d'excés pictòric. Per a resoldre

tècnicament aquests casos i per a què la pel·lícula sonora fos perfecta, ha calgut l'alternació de soroll i silenci, la sobrietat de paraula, la limitació discreta de l'element musical. De la mateixa manera, el més essencial en un film en colors, és oblidar per complet el color. Així, almenys, ho afirma el famós director nord-americà Henry Hathaway, quan diu: «L'escull principal on han ensopegat les pel·lícules en colors, ha estat l'haver concedit a aquest element una importància major de la que li corresponia. El color, com la paraula, són ornament de l'acció cinematogràfica i no han d'esdevenir mai elements que, en lloc de realitzar-la, contribueixin a debilitar el seu interès. És per aquest motiu que tant en Walter Werner com jo, hem tingut cura que "Herència de Mort" fos per sobre de tot un espectacle de gran interès dramàtic, en el transcurs del qual resultés el colorit de les escenes tan natural que aquell que les veïés no es fixés d'una manera conscient en cap dels seus detalls».

Henry Hathaway, director d' "Herència de Mort" (el primer film en color que us fa oblidar que esteu veient un film en color), és el mateix animador que ens oferí aquella meravella plena d'interès, de dinamisme, d'ironia i dramatisme que duia per títol "Tres Lanceros Bengalies". Aquest gran realitzador ha reunit en "Herència de Mort" tots els elements que precisen per a crear una gran pel·lícula. Una interpretació excepcional en un repartiment encapçalat per Sylvia Sidney, Fred Mac Murray i Henry Fonda; un argument vigorós, ple d'interès i de força dramàtica; una realització prodigiosa, que aplega tots els elements de la cinematografia. I, entre aquests elements, per primera vegada, el del color, però amb tot l'art, amb tota senzillesa, amb tota sobrietat, tal com ens l'ofereix la naturalesa. Els colors han estat combinats d'una faísó tal, que de tan naturals queden quasi inadvertits. Heus aquí perquè "Herència de Mort" és la magna pel·lícula que tots esperàvem en arribar el color cinematogràfic al seu perfeccionament. Es el gran film que Henry Hathaway ens devia després de la seva revelació en "Tres Lanceros Bengalies": és, en fi, la producció que la Paramount havia de realitzar i ha realitzat.

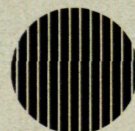
MARY LIGHT

FRED MAC MURRAY I SYLVIA SIDNEY

SPANKI, EL SIMPATIC NEN DE LA "PANDILLA", AMB FRED MAC MURRAY

UAB

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

EL

CINEMA

AMERICA I LA LLUITA DE CLASSES

Si als països capitalistes, el cinema és exclusivament una indústria, no és estrany que als Estat Units, on el capitalisme ha arribat a un major grau de desenvolupament, sigui el cinema una indústria importantíssima: la tercera del país.

Els americans no neguen l'origen i la finalitat merament materialista del que hauria d'ésser una de les arts més importants car s'adreça a un públic indelimitable i té, per tant, una poderosíssima influència; influència que exerceix àdhuc sobre arts molt anteriors com és la literatura. Això, però, ja és una altra qüestió.

Els americans reconeixen, doncs, que el formidable instrument de cultura que és el cinema, devé un negoci generalment sanejat per als accionistes de la « Warner », de la « Fox » o de la « Metro-Goldwyn ». En certa manera, però, els dol que sigui així i procuren fer-s'ho perdonar de dues maneres: amb la realització esporàdica d'algun film dels que hem convingut a anomenar « no comercials » — com « El somni d'una nit d'estiu », « Peter Ibbetson », « El secret de viure », etc., i algun documental — i amb la confecció de pel·lícules d'un carac-

ter « socialitzant » o « obrerista ». Exemples: « Fúria », « El nostre pa de cada dia », « I ara, què? », « L'infern negre », « Els esclaus de la terra », i d'altres.

Es aquest segon aspecte, el dels films d'« avançat » caire social, el que volem comentar avui breument perquè és el que, al nostre entendre, constitueix un dels principis de l'educació social de milions i milions de nord-americans, als quals van especialment adreçats.

La primera constatació que fem, doncs, sobre el fons i el matís dels conflictes i « deures » de les classes socials que els americans presenten al cinema, és el de llur localització. Els conflictes i les « teories » socials que ens ofereix el cinema ianqui no poden ésser compresos ni acceptats pel proletariat de la resta del món. L'obrer de Marsella, d'El Cap, o de Xang-Hai no reaccionarà mai de la manera que ho fa generalment un obrer del cinema americà.

El cinema « social » americà va, doncs, adreçat especialment a les masses populars del país. Es, per tant, una arma política poderosíssima que no han negligit els magnats de la pantalla i que Roosevelt ha tingut molt en compte.

Abans hi havia un Will Hays, tsar del cinema com se l'anomenava que tenia cura de vetllar pel respecte als codis morals en ús. Ara cal vetllar també pel respecte als codis socials que es desprenen de la política rooseveltiana. Es el « New Deal » al cinema. Els dirigents de les productores americanes ho tenen molt en compte i aquesta censura sense censor es fa gairebé per pròpia iniciativa. I no és solament una submissió a les doctrines

B
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

socials del « New Deal » sinó que tot i respectant els seus codis els capitans d'indústria del film assoleixen amb la propagació d'aquestes « teories » l'estima del públic — d'aquest públic magníficament càndid del cinema americà — i uns guanys econòmics considerabilíssims.

Fixeu-vos que tots els films americans de caràcter social, si bé accepten en certa manera la diferència i àdhuc la lluita de classes, no conclouen res en les seves inefables historietes filmades amb la victòria esclatant, anoreadora d'una determinada classe social. El cinema americà propugna essencialment — i els exemples són abundants — per una col·laboració de classes. Això sí, atorgant a la classe inferior, a la classe obrera, tota mena de garanties contra els abusos dels burgesos i explotadors i sobretot — i això és més important que totes les defenses i privilegis econòmics — plenes garanties d'ordre moral i de respecte a la seva ciutadania d'home lliure de la lliure Nord-Amèrica. Si l'obrer està ben remunerat i pel seu esforç individual pot arribar a assolir llocs de comandament, no té cap necessitat d'escollir els cants de sirena dels revolucionaris — subjectes « criminaloides » — que segons els homes del cinema americà fan sempre de trenca-vagues i volen apartar els obrers autèntics — bruns i atlètics — i aspirants a casar-se amb la noia rossa filla del propietari — dels seus deures de proletaris conscients.

Cal reconèixer, però, que el problema social està plantejat i matisat amb una habilitat extraordinària. Hem trobat companys i companys, que es diuen homes avençats — que han protestat perquè els hem dit que « L'infèrn negre » era un film de fons reaccionari. I ho és, naturalment per a un home de classe, perquè si bé surt a la defensa del millorament de les condicions de treball i fustiga durament l'actuació dels trenca-vagues, no és menys cert també que no solament no es defineix respecte al problema social plantejat en els seus termes més crus, ans encara propugna per al manteniment d'un règim « comprensiu » d'explotació capitalista on els obrers i accionistes tenen ben delimitat el seu lloc. Aquesta concepció dels problemes socials anul·la evidentment en el proletariat tota reivindicació fonamentalment de classe i el junyeix al carro de la burgesia demòcrata i « avançada ». Tots els obrers americans votaren darrerament la candidatura de Roosevelt i avui la tornarien a votar.

Un film de King Vidor « El nostre pa de cada dia » ens presenta el problema de la col·lectivització de la terra. Val a dir que no és tal col·lectivització. Els qui heu vist la pel·lícula recordareu els termes precisos en què està plantejat el problema. Es tracta exclusivament d'una qüestió de tipus local : de l'aprofitament d'una terra erma i improductiva en terreny de regadiu mitjançant l'ímprobe esforç d'un centenar d'homes « pàries » de la societat. Es que els fruits del terreny col·lectivitzat passen a ésser propietat dels conreadors? No es desprèn pas aquesta conclusió del film. Per damunt d'ells hi ha un Estat que « vetlla » per tothom i que cerca el benestar per a tothom. El film no és més que un crit d'alerta a l'Estat perquè aquest destini els milers i milers de desvagats a la tasca feixuga de fer fructificar la terra dura i inhòspita. L'Estat es treuria una càrrega i una preocupació del damunt i el país hi sortiria guanyant...

Hi ha, encara, un problema que els americans no s'han atrevit mai a plantejar d'una manera clara i sense mistificacions. És el del « llinxament ». Hem vist la darrera temporada una cinta que en ve a ésser una condemnnació: « Fúria ». Deixant apart el seu desenllaç, completament « governamental », el film escamoteja la medul·la del problema : el « llinxament » del negre. Però els americans no poden plantejar aquest problema amb tota la seva cruesa perquè seria la negació de tota la seva civilització. Recordem que fa pocs mesos més d'un centenar de diputats de les regions del Sud van votar en contra d'unes disposicions que tendien a castigar els instigadors i autors dels « llinxaments ». « Fúria », que és un film gairebé perfecte, tècnicament, vol fer perdonar als ulls dels espectadors de cinema de tot el món els milers de crims comesos en nom de la democràcia sota « la llei de Lynch ».

Aquesta és, al nostre entendre, lleugerament esbossada, la posició del cinema americà enfront els problemes socials.

PERE CASTELLO

sentinelles

de l'

ordre

revolucionari

**El Sindicat de
Porters de la
U. G. T., compta
amb més de
6,000 afiliats**

Anant Passeig de Pi i Margall amunt no podeu deixar de veure'l. Hi ha una pancarta vermella i blanca de grans dimensions. És el local del Sindicat de Porters U. G. T., que des del piset esquifit i sordid del carrer de Tallers — quan encara era una « Sociedad autónoma de porteros, conserjes i similares » i no havia formalitzat el seu ingrés a la Unió General de Treballadors — ha calgut que passés a ocupar un vastíssim edifici al cor de la ciutat.

Passem, amb el company fotògraf, en mig de fardells i embalums dipositats al peu de l'escala. Pertanyen a dues simpatiques i revingudes aragoneses que van al Sindicat per tal de saber notícies dels seus...

Ens havíem format una falsa idea del que era un Sindicat de Porters. Ens l'imaginàvem una organització migrada, improvisada després del moviment de juliol i la missió de la qual es reduïa a resoldre petits conflictes d'ordre domèstic. Confessem el nostre error. El Sindicat de Porters de la U. G. T., ultra tenir ja una vida de molts anys, és avui un centre sindical d'una activitat, d'una organització i d'un dinamisme extraordinaris.

A aquesta magnífica realitat que és avui el Sindicat de Porters de la U. G. T., hi ha contribuït l'esforç constant, en lluita amb tota mena d'entrebancs, dels homes que el dirigeixen, esforç que fa més lloable la manca d'esperit de classe que caracteritzava en general l'esperit dels porters i porteres, que, en molts casos, fruit d'una llarga tradició, eren tinguts pels propietaris en una situació de subordinament tant en l'aspecte econòmic com moral...

Marcel·lí Menéndez és el secretari del Sindicat. El seu despatx apareix acolorit amb profusió de retrats, cartells i « affiches ». Retrats de Lenin, de Pau Iglésies... el cartell que pogué llegir tot Barcelona: « Vigila els qui escolten les ràdios faccioses i escampen notícies falses. Sentinella del nou ordre revolucionari, alertat! ».

En veure'ns llegir aquest cartell, el company Menéndez ens diu :

— No us puc esmentar, per raons naturals de discreció, casos concrets, però sí que us puc afirmar que els porters i porteres han col·laborat considerablement a la tasca de depuració de la reraguarda. La causa antifeixista té en els homes i en les dones modestes de les porteries uns zelosos defensors, i la República els deu importants serveis.

El moviment a les oficines del Sindicat és extraordinari. Consultes, reclamacions, denúncies, noves inscripcions...

El company Menéndez s'adona del nostre diguem-ne astorament.

— No us estranyi aquest dinamisme — ens diu. — Heu de tenir en compte que aquest Sindicat compta amb més de sis mil afiliats. Abans del juliol de l'any passat en tenia poc més de 700.

Militen a la nostra organització — afegeix — les dues terceres parts del cens total de porters. La resta està afiliada a la C. N. T. Cal remarcar, però, que la majoria dels homes porters estan sindicats a la U. G. T.

— Quin és l'actual règim de salaris per als porters.

— Quan va esclatar el moviment del 19 de juliol, el Sindicat tenia unes bases presentades, per a ésser discutides a la Cambra de la Propietat Urbana. Com sabeu, totes les bases pendents de discussió el 19 de juliol foren després aprovades per Decret. El 25 de juliol es signà el Decret donant força de llei a les bases presentades. Mesos més tard, però, i d'acord amb el Sindicat de porters de la C. N. T. foren aprovades unes noves bases, que superen aquelles i que són les que actualment estan en vigor.

— I què són, en concret?...

— Ja sabeu que ara els porters perceben un salari mensual de la Comissió Mixta d'Administració i Control de la Propietat Urbana, mesura que s'imposava per decòrum personal i per alliberar els companys porters del subordinament absolut en què estaven situats respecte al propietari i als veïns. Hi ha, com no ignorareu, porteries classificades d'home i de dona. Aquestes darreres perceben un salari mensual fins a un màxim de 175 pessetes. En les porteries classificades d'home, aquests tenen designat un salari mensual de 400 a 450 pessetes. En el cas de porteries de dona, el marit no podrà percebre cap salari mensual superior a quatre mil pessetes anuals.

— Molts assumptes a resoldre?

— Moltíssims i alguns de veritable importància com el cas de les fiances que feien dipositar els propietaris per a atorgar una porteria « rica ». Algunes d'aquestes indemnitzacions ascendeixen fins a 10,000 pessetes.

Ara, naturalment, les perjudicades reclamen el retorn d'aquesta fiança. Cal dir que hem reeixit en la majoria de casos d'aquesta índole que se'ns han presentat.

Hi ha encara el cas de comiats injustificats, les indemnitzacions pels acomiadaments injustificats arran dels fets d'octubre del 1934, les peticions d'ingrés i de canvi, etc.

— I en l'aspecte social?

— Pensem fer una intensa labor d'assistència social. Existeix ja, àdhuc d'abans del funcionament del Sindicat, una Mútua que fou la pedra fonamental de la nostra organització. Molt aviat pensem inaugurar una casa de repòs on rebin assistència els nostres companys que en tinguin necessitat. Heu de fer constar, a més, que el nostre Sindicat ha cooperat econòmicament, amb milers de pessetes, a totes les atencions del front i de la reraguarda. Hem ofrenat una Biblioteca a l'Hospital de Sang número 18...

***

A través de la modèstia del seu enunciat, el Sindicat de Porters de la U. G. T. és una organització forta i poderosa, de defensa econòmica i d'enaltiment cultural, que honora la gloriosa Unió General de Treballadors.

A. M.

LA SEVA "RADIO"
NECESSITA ESSER
REPARADA

S.I.C.E. S.C.

B' RUC 129

EMPRESA COLECTIVIZADA
ALMACENES NIEMANES
LA CASA QUE VENDE MAS BARATO DE BARCELONA

Ofrece
LOS MEJORES PRECIOS Siempre

ARTICULOS DE ALTA CALIDAD

LA MAXIMA GARANTIA

AHORRO DE DINERO

LOS MAS EXTENSOS SURTIDOS

HAGA SUS COMPRAS EN ESTOS ALMACENES

Gènere de punt i Camiseria
Casa Vilardell
EMPRESA SOCIALITZADA BARCELONA

A. GRAU

JOIER

ASSORTIT EN ALIANCES

PROMETATGE

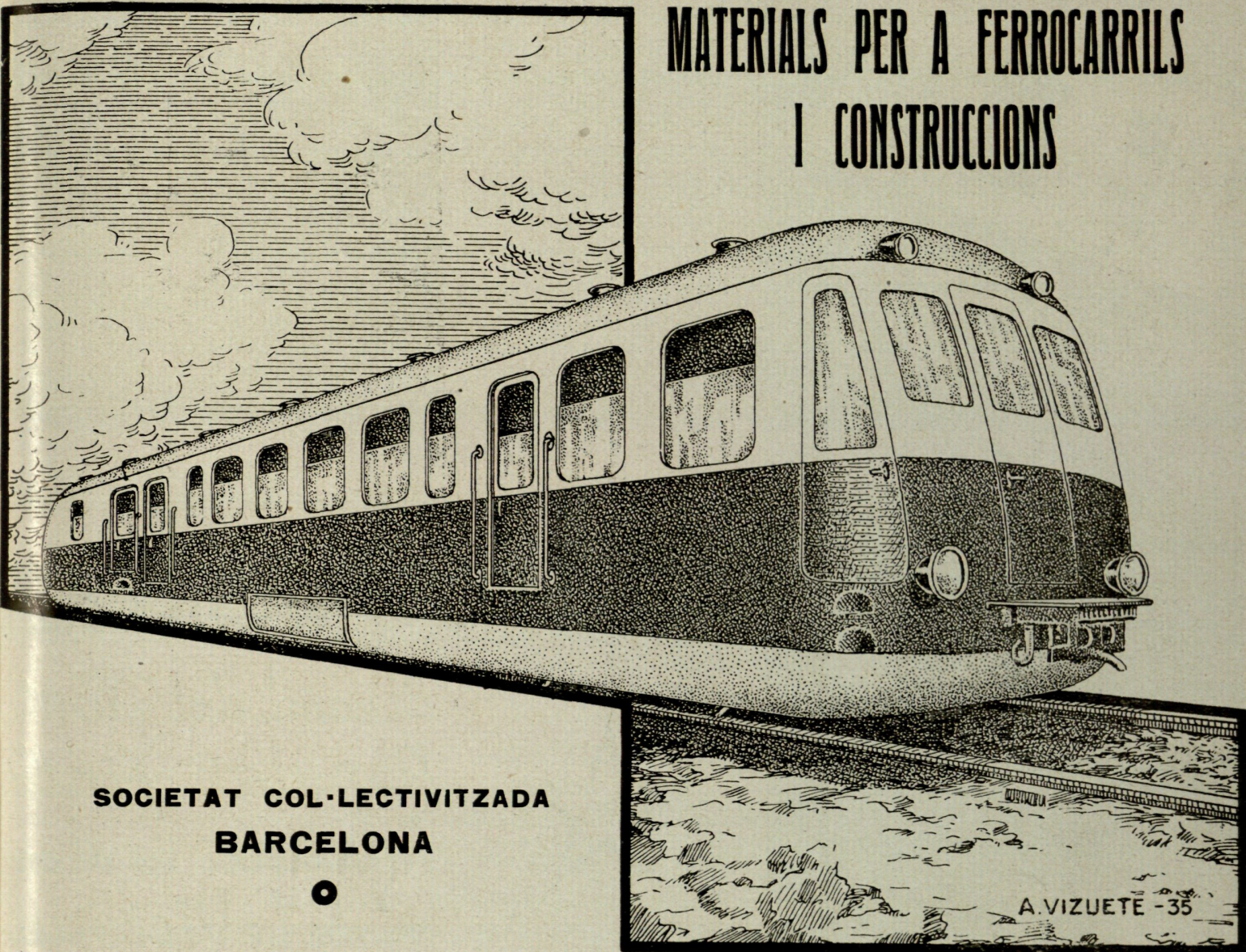
JOIES d'ART

Comunicació i Hemeroteca General
PELAI, 44 BARCELONA

MATERIALS PER A FERROCARRILS I CONSTRUCCIONS

**SOCIETAT COL·LECTIVITZADA
BARCELONA**

FABRICACIÓ I LAMINACIÓ D'ACERS
FORJA • FABRICACIÓ DE MOLLES,
CARAGOLS, RABLONS, TIRAFONS

CONSTRUCCIONS METÀL·LIQUES

**CONSTRUCCIÓ D'AUTOMOTORS, COTXES, FURGONS
I VAGONS PER A FERROCARRILS I TRAMVIES**

UNIB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

ESPECIALITAT EN COTXES METÀL·LICS

HA APAREGUT

EL PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT
DE CATALUNYA, PARTIT ÚNIC RE-
VOLUCIONARI BOLXEVIC DEL
PROLETARIAT CATALÀ.

Miquel Valdés

PEL CAMÍ DE LA UNITAT.

Rafael Vidiella

LA TERRA I ELS SEUS FRUITS PER
A QUI LA CONREA.

Víctor Colomé

PER UN PARTIT MARXISTA-LENI-
NISTA.

Pere Ardiaca

L'APORTACIÓ FEMENINA EN LA
GUERRA DE LA INDEPENDÈNCIA.

Dolors Píera

CATALUNYA HA DONAT UN
EXEMPLE D'UNITAT.

Cabo Giorla

L'EXÈRCIT POPU-
LAR ASSOLIRÀ
LA VICTÒRIA

*Diègues
Virgili Llanos*

ELS COMBATENTS DEL
FRONT ALS ANTIFEIXIS-
TES DE LA RERAGUARDA

*Malas
Tomàs
Aluñez
Trueba*

I ALTRES

I^A CONFERENCIA
NACIONAL DEL PAR-
TIT SOCIALISTA UNIFI-
CAT DE CATALUNYA (IC)

Catalunya no pot ésser
lliure si a Espanya venc el
feixisme. Espanya no pot
ésser lliure sense l'ajut de
Catalunya.

JOAN COMORERA

*El camí del Front
Popular Anti-
feixista és el ca-
mí de la Victòria*

P.S.U.C.